

REFORMÁTUS ÁRVAHÁZI KÉPES NAPTÁR

1948

11/23

11-23

CSALÁDI KRÓNIKA

Boldog az, aki féli az Urat: aki az ő útjában jár! Bizony kezed munkáját eszed! Boldog vagy es jól van dolgod. Feleséged mint a termő szőlő házad belsejében; fiad mint az olajfacsemeték asztalod körül. Ime így áldatik meg a férjü, aki féli az Urat! (Zsol.: 128. 1-4.)

Családapa neve: .....

Születési helye, ideje: .....

Családanya neve: .....

Születési helye, ideje: .....

A szülők esküvőjének helye és ideje: .....

Gyermekek neve	születési helye	év, hó, nap

Folyó évben a családban

Konfirmált: .....

Házasságot kötött: .....

Meghalt: .....

REFORMÁTUS ÁRVAHÁZI KÉPES NAPTÁR AZ 1948. SZÖKŐ ÉVRE

SZERKESZTETTE:

CERNÁK BÉLA
PÜSPÖK

XVII-İK ÉVFOLYAM

HIVATALOS KIADÁS

NAGYVÁRAD

BÉRES ÉS RADVÁNYI KÖNYVNYOMDÁJA

1947.

Téli hó
31 nap

Január

Boldogasszony hava

Régente: Vizöntő hava

A hó és a hét napjai	Református naptár	Katolikus naptár	Egyesített görög naptár	A nap	
				kél. ó. p.	nyug. ó. p.
1 Csütörtök	Újév	Újév	Újév	7 48	16 20
2 Péntek	Ábel, Béla	Makár	Szilveszter	48	21
3 Szombat	Zsongor	Genováva sz. †	Malakiás pr.	48	21

1. URNAPJA. A református ember vizsgálása. Róm. 14, 7-8.

4 Vasárnap	Izabella	Tífusz pk.	70 Apostol	7 48	16 23
5 Hétfő	Árpád	Teleszfor pk.	Teopempt	48	24
6 Kedd	Háromkirály	Vízkereszt	F. Epifania	48	25
7 Szerda	Attila	Lucián vt.	Ker. János	47	26
8 Csütörtök	Szörény	Szörény	György	47	28
9 Péntek	Etele	Julian vt.	Polyeukt vt.	46	29
10 Szombat	Apor, Vilmos	Vilmos pk. †	Nissz. Gergely	46	30

2. URNAPJA. Az én bűnöm az én nyomorúságom. Róm. 7, 22-23.

11 Vasárnap	Ágota	Szentcsalád	Vizk. utáni vas.	7 45	16 32
12 Hétfő	Ernő	Ernő aps.	Taciána	45	33
13 Kedd	Vidor	Veronika	Hermil	44	34
14 Szerda	Bódog	Hilár pk. ea.	Színai vtk.	44	35
15 Csütörtök	Mór	Remete sz. Pál	János	44	37
16 Péntek	Péter	Marcell p. vt	Szt. Péter láncai	43	38
17 Szombat	Antal	Antal ap. †	N. Antal ap.	42	40

3. URNAPJA. Az emberi természet romlottságának eredete. Róm. 5, 12.

18 Vasárnap	Piroska	Piroska sz. vt.	N. Atanáz	7 41	16 41
19 Hétfő	Sára	B. Margit	Sz. Makár	40	43
20 Kedd	Fábián	Fábián és Seb.	Eutim ap.	39	44
21 Szerda	Ágnes	Ágnes sz. vt.	Maxim hv.	38	46
22 Csütörtök	Vince	Vince vt.	Timót	37	47
23 Péntek	Mária	Raimund	Kelemen	36	48
24 Szombat	Nemz. ünnep	Nemzeti ünnep	Nemzeti ünnep	36	49

4. URNAPJA. Isten igazságos is, irgalmas is. II. Mózes 34, 6-7.

25 Vasárnap	Pál	Pál megtérése	Naz. Gergely	7 35	16 51
26 Hétfő	Aba	Polikárp	Xenophon	34	53
27 Kedd	Zsolt	Aranysz. János	Krizosztom	32	55
28 Szerda	Károly	Nolai Sz. Péter	Efrém	31	56
29 Csütörtök	Adél	Szal. Sz. Ferenc	Ignác ev.	29	57
30 Péntek	Bojta	Martina sz.	Három püspök	29	58
31 Szombat	Szemere	Bosco János †	Cirus és János	28	59

Január

1-4. hét.

A hold fénycváltásai:

- ☾ Utolsó negyed 2-án.
- ☉ Újhold 11-én.
- ☽ Első negyed 18-án.
- ☾ Holdtölte 29-én.

Elsején a nap hossza 8 óra 31 perc, a hó végéig 60 perccel nő.

Időjárás a százéves naptár tapasztalatai szerint:

Január első felében erős fagy, 16-22 között sok hó, 30-án megenyhül.

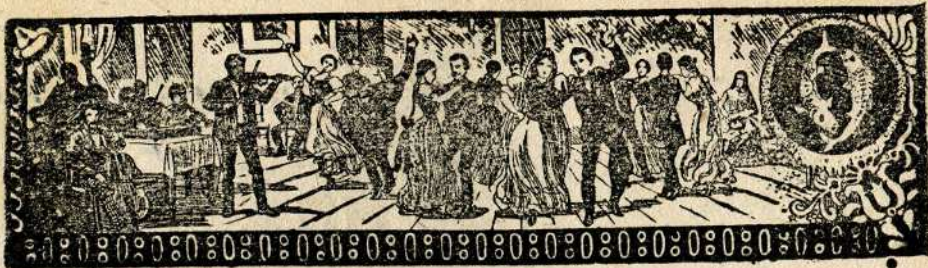
Feljegyzések:

A fiam János reggel 9-10
Között fogatott
A fiam október 15-én fogatott

Bibliavető vezérfonal az 1948-ik évre. — Január.

1 Máté 11, 28-30	11 I Ján 3, 4	22 Efész 4, 24
2 Ko. 3, 17	12 5 Mózes 6, 5	23 Kolossé 3, 10
3 Róm. 3, 11, 12	13 3 Mózes 19, 18	24 II Kor. 3, 18
4 Róm 14, 7-8	14 Márk 12, 30	25 Róm. 1, 32
5 Ap. Csel. 4, 12	15 Máté 22, 37-39	26 V. Mózes 32, 4
6 I. Kor. 3, 22-23	16 Lukács 10, 27	27 Préd. 7, 29
7 R m. 8, 28	17 I János 1, 8-10	28 Zsoltár 5, 5
8 Hoseas 14, 3	18 Zsolt. 54, 7	29 Zsid. 10, 10
9 Kol. 3, 17	19 Róm 7, 18	30 Efész 2, 5
10 I Kor 6, 20	20 I Mózes 8, 21	31 Máté 25, 41
	21 Jakab 1, 15	

Téliutó
28 nap

Február

Böjtelő hava
Régente: Halak hava

A hó és a hét napjai	Református naptár	Katolikus naptár	Egyesített görög naptár	A nap	
				kél. ó p.	nyug. ó p.

5. URNAPJA. Isten igazsága elégtételt kíván. Róm. 8, 3-4.

1 Vasárnap	Ignác, Enikő	Ignác pk.	Trifon vt.	7 26	17 2
2 Hétfő	Karolina	Gyertyasz. B.-A.	Jézus falák. Sim.	25	4
3 Kedd	Balázs	Balázs pk.	Simeon és A.	23	5
4 Szerda	Rákhel	Korz. András pk.	Izidor	22	7
5 Csütörtök	Agota	Agota sz. vt. †	Teodula	21	9
6 Péntek	Dorottya	Dorottya sz. vt.	Bukol	20	10
7 Szombat	Iringó	Romuald ap. †	Partén pk.	18	12

6. URNAPJA. Kicsoda az én megváltóm. I. Kor. 1, 30

8 Vasárnap	Aranka	Farsang vasárnap	Tódor vt.	7 17	17 13
9 Hétfő	Csilla	Alexa. Cirill	Nicefor vt.	15	16
10 Kedd	Gabriella	Skolasztika	Karalamp vt.	13	18
11 Szerda	Dezső	Hamvazósz. †††	Balázs vt.	12	20
12 Csütörtök	Lidia	7 szerv. alap. †††	Melét pk.	10	22
13 Péntek	Ella	Ricci Katalin	Martinian	8	23
14 Szombat	Bálint	Bálint vt. †	Auxentie	7	24

7. URNAPJA. Megigazulásom egyedüli útja. Róm. 3, 24-25.

15 Vasárnap	Erik	Invocabil	Onezini ap.	7 5	17 25
16 Hétfő	Juliánna	Juliánna sz.	M. Pamfil	3	26
17 Kedd	Almos	Donát pk. vt. ††	Tódor	2	28
18 Szerda	Ellák	Simon pk. vt. ††	Leó p.	1	28
19 Csütörtök	Zsuzsánna	Zsuzsánna ††	Appia	6 59	30
20 Péntek	Aladár	Aladár pk. ††	Leó pk.	57	32
21 Szombat	Eleonóra	Eleonóra	Timót	55	34

8. URNAPJA. A Szentháromság titka. I. János 5, 7.

22 Vasárnap	Johanna	Reminiscere	Eugenia Talasiu	6 53	17 35
23 Hétfő	Tas	Egon, Alfréd	M. Policarp Ep.	52	37
24 Kedd	Szökőnap	Szökőnap	Szökőnap	49	39
25 Szerda	Mátyás	Mátyás aps. ††	János f. megt.	48	40
26 Csütörtök	Géza	Géza vt. ††	Taráz	45	41
27 Péntek	Dénes	Sándor pk.	Porfir	44	42
28 Szombat	Margit	Kort. sz. Margit	Prokóp	43	43

9. URNAPJA. Az Atya Isten, a világ teremtetője. Ap. Csel. 4, 24

29 Vasárnap	Elemér	Oculi	Hetvened vas.	6 42	17 44

Február

5-8 hét.

A hold fényváltozásai:

- ☾ Utolsó negyed 1-én.
- ☾ Ujhold 9-én.
- ☾ Első negyed 17-én.
- ☾ Holdtölte 23-án.

Elsőjén a nap hossza
9 óra 31 perc, a hónap
végéig 1 óra 33 p. nő

Időjárás a százéves nap-
tár tapasztalatai szerint:

Február 4-ig borus,
5-én napsütés, 6-10 kö-
zött nagy hideg, 13-án
enyhe eső. A hó máso-
dik fele szeles és esős.

Feljegyzések:

Bibliolvasó vezérfonal az 1948-ik évre. — Február.

1 Jozs. 24, 19	11 I János 4, 9	21 Kol. 1, 14
2 Róm 8, 5-4	12 I. Péter 3, 18	22 I. Kor. 8, 4
3 Jób 9, 2-5	13 János 5, 38	23 Maté 28 19
4 Maté 16, 26	14 I Timoth. 2, 5-6	24 I János 5, 7
5 Róm. 2, 5	15 János 3, 16	25 II Kor. 13, 13
6 Ezékiel 18, 4	16 János 13, 56	26 Zsid. 1, 5
7 Nahum 1, 6	17 Ap. Csel 24, 14	27 János 1, 1-3
8 Zsoltár 49, 8-9	18 Jakab 1, 6	28 Ezs. 6, 3
9 Zsid 7, 26-27	19 Róm. 10, 17	29 Jób 16, 9-12
10 II Kor. 5, 21	20 Efézus 2, 8-9	

Tavaszelő
31 nap

Március

Böjtmás hava

Regente: Kos hava

A hó és a hét napjai	Református naptár	Katolikus naptár	Egyesített görög naptár	A nap	
				kel ó p.	nyug. ó. p.
1 Hétfő	Levente	Albin	Eudocia	6 40	17 46
2 Kedd	Lujza	Lujza	Teodot	38	48
3 Szerda	Taksony	Kunigunda	Eutrop	37	48
4 Csütörtök	Kázmér	Kázmér	Gerazim	34	50
5 Péntek	Lehel	Őzséb Kán. †††	Konon	32	52
6 Szombat	Jenő	Perpetua G.	An orii 4 vt.	30	53

10. URNAPJA. Isten a világ gondviselője. Máté 10. 29–31.

7 Vasárnap	Tamás	Laefare	Húshagyó vas.	6 26	17 56
8 Hétfő	Zoltán	Istenes János ††	Teofilact	25	57
9 Kedd	Rebeka	Franciska	Szebasztei vt.	23	58
10 Szerda	Eiemér	40 vértanu ††	Kodrát	22	18 00
11 Csütörtök	Aladár	Szilárd	Szolron pk.	19	2
12 Péntek	Gergely	I. Gergely p. ††	Teofanesz	17	3
13 Szombat	Bogát	Szabin	Nicefor pk.	14	5

11. URNAPJA. Jézus az Atya Isten fia, a világ Idvezítője. I. Kor. 3. 11.

14 Vasárnap	Matild	Fekete vasárnap	Vajhagyó vas.	6 12	18 6
15 Hétfő	Longim	Kristóf ††	Agáp vt.	10	7
16 Kedd	Dalma	Geréb pk. ††	Szabinusz vt.	9	9
17 Szerda	Gertrúd	Patrik pk. ††	Elek	7	10
18 Csütörtök	Sándor	Sándor pk. ††	Cirill pk.	4	12
19 Péntek	József	József ††	Krizsánt	2	13
20 Szombat	Hubert	B. Csák Mór ††	Szabb vt.	0	15

12. URNAPJA. Krisztus hármias tiszte. Ézs. 11. 1–2.

21 Vasárnap	Virágvasárnap	Virágvasárnap	Nb. 1 vas.	5 59	18 16
22 Hétfő	Viola	Gen. Katalin ††	Vazul vt.	57	17
23 Kedd	Botond	Viktorian vt.	Nikon	54	19
24 Szerda	Gábor	Gábor főa. ††	Zakariás	52	20
25 Csütörtök	Tihamér	Nagycsütörtök	Gyümölcsö. B.-A.	50	22
26 Péntek	Nagypéntek	Nagypéntek	Gábor	48	24
27 Szombat	Hajnalka	Nagyszombat	Matrona vt.	46	42

13. URNAPJA. Jézus halottaiból harmadnap feltámadott. I. Kor. 15. 20–22

28 Vasárnap	Husvét vas.	Husvét vasárnap	Nb. 2 vas.	5 44	18 26
29 Hétfő	Husvét hétfő	Husvét hétfő	Márk pk.	42	27
30 Kedd	Koppány	Kerény vt.	Klim. János	40	29
31 Szerda	Árpád	Fájd. Szűz	Hipác	38	30

Március

9–13. hét.

A hold fényváltozásai:

- ☾ Utolsó negyed 3-án.
- ☽ Ujhold 11-én.
- ☾ Első negyed 18-án.
- ☽ Holdtölte 25-én.

Tavaszkedvet 21-én, 1 óra 24 perc.

Elsajén a nap hossza 11 óra 4 p., a hó végéig 1 óra 47 perccel nő.

Időjárás a százéves naptár tapasztalatai szerint:

Március nagyjából szeles és esős, 24-én enyhébb, azután több nap-sütés.

Feljegyzések:

Bibliolvasó vezérfonal az 1948-ik évre. — Március.

1 Efézus 1. 3	11 Ezsaiás 41, 10–11	22 Ezsaiás 61, 1
2 Zsolta 135, 5–6	12 Jób 5, 18–19	23 Zsolta 40, 8–9
3 Zsid. 11, 3	13 Péld. 22, 2	24 Róm. 8, 34
4 Efézus 1. 11	14 Ap. Csel. 4, 12	25 Lukács 1, 32–33
5 Zsolta 148, 4–6	15 Kor. 2, 9–10	26 Zsolta 89, 37–38
6 Zsolta 118, 8	16 János 1, 14–16	27 János 10, 28
7 Lukács 12, 22–31	17 Zsid. 1, 2 5	28 Róm. 4, 25
8 Zsolta 139, 7–10	18 János 11, 27	29 Róm. 6, 4. 5. 8.
9 Zsolta 104, 13–16	19 Máté 27, 54	30 Efézus 2, 4–5
10 Róm. 8, 35	20 Zsid. 7, 25	31 Ap. Csel. 2, 29, 31–35
	21 Ezsaiás 11, 1–2	

Tavaszhó
30 nap

Április

Szt. György hava
Régente: Bika hava

A hó és a hét napjai	Református naptár	Katolikus naptár	Egyesített görög naptár	A nap	
				köl ó p.	n ug ó p.
Csütörtök	H ó	Hugó pk. ††	Egyipt. Mária	5 40	18 29
Péntek	Á n	Paulai Ferenc ††	Titusz	38	30
Szombat	B a	Richárd pk. ††	Nikéta	36	32

14. **ÚRNAPJA.** Krisztus a bűn nélkül való megváltó. I. János 3. 5.

4 Vasárnap	Csaba	Fehér vasárnap	Nb. 3. vas.	5 30	18 36
5 Hétfő	Vince	Gyömolcsó. B.-A.	Diodor	28	37
6 Kedd	Edua	Cölesztin	Eutik	6	39
7 Szerda	Ildikó	Herman J.	Kallióp vt.	24	40
8 Csütörtök	Lidia	Dénes pk. ††	Heriodion	22	42
9 Péntek	Edömér	Konrád ††	Eupszik vt.	20	43
10 Szombat	Zsolt	Ezékiele	Ferenc	19	44

15. **ÚRNAPJA.** Krisztus az egyetleneg engesztelő áldozat. Zsid. 9, 12.

11 Vasárnap	Ubul	Misericordia	Nb. 4. vas.	5 17	18 45
12 Hétfő	Gyula	Gyula p.	Vazul vt.	14	47
13 Kedd	Ida	Hermenegild	Márton	12	48
14 Szerda	Tibor	Szt. József olt.	Arisztark	9	50
15 Csütörtök	Emese	Anasztázia	Kreszcena	8	52
16 Péntek	Aron	Labrei B. József	Iren	7	53
17 Szombat	Rudolf	Anicét	Agapit	5	54

16. **ÚRNAPJA.** Miért kellett Krisztusnak halált szenvedni? Róm. 5.

18 Vasárnap	Ilma	Jubilate	Nb. 5. vas.	5 3	18 55
19 Hétfő	Kocsárd	Emma	Pafunc	2	57
20 Kedd	Gyöző	Misericordia	Teodor	4 59	58
21 Szerda	Zsombor	Parzham Konrád	Január	58	59
22 Csütörtök	Ketel	Szótér és Kájusz	Syc. Teodor	57	19 2
23 Péntek	Béla	Béla pk. vt. †	György	55	3
24 Szombat	György	György vt.	Szaba vt.	53	4

17. **ÚRNAPJA.** Krisztus feltámadásának haszna Eféz. 2. 4-5.

25 Vasárnap	Márk	Cantate	Virágvasárnap	4 51	19 2
26 Hétfő	Ete	Kilit és Marc.	Vazul pk.	50	6
27 Kedd	Gyöngyvér	Jubilate	Simeon Jéz. rok	49	7
28 Szerda	Valéria	Keresztes Pál	9 vértanu	48	7
29 Csütörtök	Róza	Péter vt.	Szozipater	47	8
30 Péntek	Ratalin	Siennai Katalin †	Nagypéntek	46	9

Április

12-16. hét.

A hold fénycváltásai:

- ☾ Utolsó negyed 2-án.
- Ujhold 9-én.
- ☾ Első negyed 16-án.
- ☾ Holdtölte 23-án.

Elsőjén a nap hossza 12 óra 51 perc, a hó végéig 1 ó. 36 perccel nő.

Időjárás a százéves naptár tapasztalatai szerint:

Az első héten mindennap rövid eső, azután feltűnő meleg, 17-20 között esős, 21-től szeles, többször dér mutatkozik.

Feljegyzések:

Bibliaolvasó vezérfonal az 1948-ik évre. — Április.

1 Ap. Csel. 13, 32-37	11 Ezsaiás 53, 4, 5-6	21 Márk 15, 42-45
2 Ap. Cse. 10, 39-41	12 Zsoltár 22, 17-18	22 Zsoltár 49, 8
3 I Kor. 15, 3-8	13 Zsid. 5, 7-8	23 Márk 8, 37
4 Lukács 1, 35	14 Efézus 1, 5-7	24 Róm. 7, 24
5 I János 1, 1-3	15 I János 4, 9	25 Róm. 4, 23
6 Fil. 2, 67	16 János ev. 3, 14-15	26 I K r. 15, 20-22
7 Zsid. 6, 7, 15	17 I Péter 3, 18	27 Róm. 6, 4-5, 8
8 Zsid. 2, 17	18 Róm. 6, 23	28 I Kor. 15, 14, 17-19
9 Fil. 2, 7-8	19 Máté 20, 28	29 Róm. 8, 34
10 I János 3, 5	20 Lukács 24, 26	30 Zsid. 1, 1-3

Tavasziutó
31 nap

Május

Pünköszt hava
Régente: Ikrék hava

A hó és a hét napjai	Református naptár	Katolikus naptár	Egyesített görög naptár	A nap	
				kel. ó. p.	nyug. ó. p.
1 Szombat	Törvényes munkaszünet – Munkásünnep			4 46	19 10

18. ÚRNAPJA. Krisztus felmenése a mennyekbe. Lukács 24. 50–51.

2 Vasárnap	Csaba	Athanáz	Husvét vasárnap	4 40	19 15
3 Hétfő	Irma	Sz. † feltalálása	Husvét hétfő	38	17
4 Kedd	Zsigmond	Catate	Husvét kedd	37	18
5 Szerda	Ubul	V Plusz p.	Irene vt.	35	19
6 Csütörtök	Áldozócsüt.	Áldozócsütörtök	Jób	34	20
7 Péntek	Gizella	B. Gizella	Sz. † megjel.	32	22
8 Szombat	Tünde	Mihály főa. mgi.	János ev.	30	23

19. ÚRNAPJA. Űl a Mindenható Atya Istennek jobbán. Efézus 1. 20–23.

A hó és a hét napjai	Győzelmi nap			A nap	
	Református naptár	Katolikus naptár	Egyesített görög naptár	kel. ó. p.	nyug. ó. p.
9 Vasárnap	Törvényes munkaszünet – Egyesülési ünnep			4 20	19 25
10 Hétfő	Adolf	Rogate	Mór vt.	17	27
11 Kedd	Pongrác	Pongrác	Germán	17	28
12 Szerda	Szervác	Bellarmin Róbert	Gliceria	16	30
13 Csütörtök	Bonifác	Bonifác	Izidor vt.	15	32
14 Péntek	Zsófia	Szál. szt János	Akill	13	32

20. ÚRNAPJA. Hiszek Szenttétekben. Ap. Csel. 2 17–18.

16 Vasárnap	Pünkösöd vas.	Pünkösöd vasár.	Teodor	4 20	19 33
17 Hétfő	Pünkösöd hétfő	Pünkösöd hétfő	Andronik	18	35
18 Kedd	Dengezik	Venanc	Péter és Dénes	17	36
19 Szerda	Törtel	Cölesztin †	Patrik vtk.	17	36
20 Csütörtök	Zoárd	Bernardin	Talalé	16	37
21 Péntek	Árpád	Bobolai And. †	Konst. és Ilona	15	39
22 Szombat	Julia	Julia sz. vt.	Sf. Vasilis	13	40

21. ÚRNAPJA. Hiszem a szentek egységét, Róm. 12, 4–6.

23 Vasárnap	Dezső	Szenhároms. v.	Mihály pk.	4 12	19 42
24 Hétfő	Eszter	Ker. segítsége	Simeon styl.	12	43
25 Kedd	Orbán	Orbán, Gergely	Ker. János fejev.	10	44
26 Szerda	Tarján	Béda vt.	Kárpusz	9	45
27 Csütörtök	Edömer	Úrnapja	Hellad	9	45
28 Péntek	Emil	Agoston pk.	Nicét	8	46
29 Szombat	Kuthen	Pazzi Magd.	Teodózia	8	47

22. ÚRNAPJA. Hiszem az örök életet. 1. Kor. 2, 9

30 Vasárnap	Nándor	Arki Janka	Isác ap.	4 7	19 47
31 Hétfő	Angyalka	Kegyelemo. B.A.	Herma vt.	7	48

Május

17–21. hét.

A hold fénypváltozásai:

- ☾ Utolsó negyed 2-án.
- ☾ Ujhold 9-cn.
- ☾ Első negyed 15-én.
- ☾ Holdtölte 23-án.
- ☾ Utolsó negyed 31-én.

Elsőjén a nap hossza 14 óra 27 perc, a hó végéig 1 óra 18 p. nő.

Időjárás a százéves naptár tapasztalatai szerint:

Májusban meleg nap-sütés, 8-án zivatar, 9 és 11 között kisebb esők, 12-től derült, de sok széllel, 24 zord, azután kellemes idő.

Feljegyzések:

Bibliaolvasó vezérfonal az 1948-ik évre. — Május.

1 I Tim. 3, 16	11 Ap. Csel. 2, 33	22 Róm. 8, 15–17
2 Ap. Csel. 1, 9	12 Efézus 4, 8	23 Efézus 2, 19–22
3 János ev. 16, 7	13 János 10, 28–30	24 Maté 28, 20
4 Fil. 3, 20	14 Maté 26, 64	25 Ezsaiás 44, 3–5
5 Ap. Csel. 3, 21	15 Jelen. 20, 12–13	26 Efézus 4, 4–5
6 János 16, 28	16 Maté 28, 19	27 Róm. 8, 28–30
7 János 14, 16	17 I Kor. 12, 3	28 Róm. 8, 38–39
8 Róm. 8, 34	18 János 15, 26	29 I Kor. 1, 8–9
9 Kol. 3, 1–2	19 János 14, 16–17	30 Pred. 12, 9
10 Kol. 1, 18	20 Róm. 5, 5	31 Jób 19, 15–27
	21 Róm. 8, 11–13	

Nyárelő
30 nap

Junius

Szent Iván hava
Régente: Rák hava

A hó és a hét nabjai	Református naptár	Katolikus naptár	Egyesített görög naptár	A nap	
				kél ó. p.	nyug ó. p.
1 Kedd	Almos	Pamfil	Sf. Jusztin	4 7	19 48
2 Szerda	Anna	Anna	Nicefor pr.	6	49
3 Csütörtök	Klotild	Klotild	Paula sz.	6	50
4 Péntek	Kerény	Kar. Ferenc Kán.	Metrofán	5	51
5 Szombat	Denge	Bonifác pk. vt.	Tiri Dorót	4	52

23. ÚRNAPJA. Eggyedül a hit által igazulunk meg. Gal. 2. 16.

6 Vasárnap	Levente	Norbert pk.	Thekla	4 3	19 54
7 Hétfő	Szabolcs	Róbert hv.	Teodót vt.	3	54
8 Kedd	Médárd	Médárd	Medárd	3	55
9 Szerda	Jolánka	Primus és Fel.	Cirill és Ata.	3	56
10 Csütörtök	Nemzeti ünnep		Jézus menybem.	3	56
11 Péntek	Barnabás	Barnabás aps.	Barnabás aps.	2	57
12 Szombat	Ozdor	Bartal és B.	Onufriusz	2	57

24. ÚRNAPJA. A jó cselekedetek nem elegendők az idvességre. Luk. 17. 10.

13 Vasárnap	Szilárd	Páduai Antal	Aquilina	4 2	19 58
14 Hétfő	Karolina	Nagy Vazul	Metód pk.	2	58
15 Kedd	Vidor	Jolán	Amosz	2	59
16 Szerda	Ilma	Régisz Ferenc	Tikon	2	59
17 Csütörtök	Töhötöm	Rainer hv.	Szábel	2 20	0
18 Péntek	Leontina	Efrém ea.	Leonc	2	0
19 Szombat	Gyárfás	Gyárfás. Protáz	Judás aps.	2	0

25. ÚRNAPJA. Honnan származik a hír? Róm. 10. 17.

20 Vasárnap	Keve	Jézus szive	Pünkösöd vasárn.	4 3	20 0
21 Hétfő	Alajos	Gonzága Alajos	Pünkösöd hétfő	3	1
22 Kedd	Huba	Paulin pk.	Ózséb pk.	3	1
23 Szerda	Zoltán	Ediltrud	Agrippina	3	1
24 Csütörtök	Iván	Ker. János szül.	Ker. János szül.	4	1
25 Péntek	Vilmos	Vilmos hv.	Febrónia	4	1
26 Szombat	János és Pál	János és Pál	Dávid rem.	5	1

26. ÚRNAPJA. A kerestség sákramentoma. Márk. 16. 15–16.

27 Vasárnap	László	László király	Mindenszentek	4 5	20 1
28 Hétfő	Szeréna	Ireneus	Cirusz és János	5	1
29 Kedd	Péter és Pál	Sz. Péter és Pál	Péter és Pál	6	1
30 Szerda	Tihamér	Pál emlékezete	12 apostol	6	1

Junius

22–26. hét.

A hold fényváltozásai:

- ☉ Ujhold 7-én.
- ☾ Első negyed 14-én.
- ☽ Holdtölte 22-én.
- ☾ Utolsó negyed 30-án.

Elsején a nap hossza 15 óra 42 perc, 21-ig 16 perccel nő, azután a hó végéig 4 perccel fogy.

Nyárkezdet 21-én, 20 óra 34 perc.

Iddőjárás a százéves naptár tapasztalatai szerint:

Az egész hónap meleg, 20 után több zivatar és záporosók.

Feljegyzések:

Bibliaolvasó vezérfonal az 1948 ik évre. — Junius.

1 I Kor. 15, 53	11 Rom. 5 18–19	21 Rom. 4 11
2 János 5, 28–29	12 I János 5 10	22 Ap Csel. 2 38
3 János 6, 39–40	13 Jakab 2 10	23 II Móz. 12 10
4 Ezékiel 37, 5–6	14 Zso tár 130 3	24 Ap Csel. 3 26–27
5 Fil. 3, 21	15 Jakab 3 2	25 I Kor. 5 7
6 Róm. 1, 16–17	16 Máté 7, 18	26 I Kor. 10 1–4
7 Fil. 3, 9	17 János 15 5	27 Máté 28 19
8 Róm. 3, 28	18 Rom. 8 14	28 I Péter 3 21
9 Róm. 7, 21–23	19 Rom. 11 36	29 Titusz 3 5
10 Rom. 3, 24–26	20 I Péter 1 22–23	30 Zsid. 12 24

Nyárhó

31 nap

Julius

Szent Jakab hava

Régente: Oroszlán hava

A hó és a hét napjai	Református naptár	Katolikus naptár	Egyesített görög naptár	A nap	
				kél. ó. p.	nyug. ó. p.
1 Csütörtök	Tőhötöm	Jézus sz. vére	Kozma és Dem.	4 7	20 1
2 Péntek	Ubul	Sariós B. A.	B. A. meze	7	0
3 Szombat	Kornél	Minden sz. pápa	Anatól	8	0

27. URNAPJA. Krisztus vére tisztít meg minket minden bűntől I. Ján. 1, 7.

4 Vasárnap	Berta	Ulrik pk.	Krétaí András	4 9	19 59
5 Hétfő	Enese	Zakkari Antal	Márta özv.	10	59
6 Kedd	Ézsaiás	Ézsaiás pr.	Lucia	10	58
7 Szerda	Bulcsu	Cziril és Metod	Tamás	11	58
8 Csütörtök	Teréz	Erzsébet királyné	Prokóp vt.	12	57
9 Péntek	Lujza	Veronika	Pankrác	13	55
10 Szombat	Amália	Amália	Leonc vt	14	55

28. URNAPJA: Az úrvacsorának sákramentoma. I. Kor. 11, 23–25.

11 Vasárnap	Zollán	I. Pius pápa	Eufemia sz.	4 15	19 55
12 Hétfő	Izabella	Gualbert János	Proklusz	16	54
13 Kedd	Jenő	Anakrét p	Gábor főangyal	17	53
14 Szerda	Eörs	Bonaventura	Aquila pr.	18	52
15 Csütörtök	Jácint	Henrik császár	Quirik v.	18	51
16 Péntek	Rúth, Enikő	Kármel B. A.	Atenogen	20	51
17 Szombat	Elek	Elek hv.	Marina	21	50

29. URNAPJA. Krisztus teste és vére az életnek kenyere és itala. Ján. 6. 25.

18 Vasárnap	Frigyes	Kamil hv.	Emilián	4 22	19 49
19 Hétfő	Emilia	Páli Sz. Vince	Diusz	25	48
20 Kedd	Illes	Jeromes	Illés próféta	25	47
21 Szerda	Dániel	Praxedes	Simeon r.	26	45
22 Csütörtök	M. Magdolna	M. Magdolna	M Magdolna	28	44
23 Péntek	Lenke	Apólinár pk.	Ezekiel	28	44
24 Szombat	Krisztina	B. Kinga	Krisztina sz.	29	43

30. URNAPJA. Krisztus egyetlen tökéletes áldozata. Zsid. 10. 10–12.

25 Vasárnap	Jakab	Jakab aps.	Eufrázia	4 30	19 41
26 Hétfő	Anna	Anna asszony	Hermolaus	31	40
27 Kedd	Olga	Pantelemon	Pantelemon	32	39
28 Szerda	Bors	Ince p	Nikánor	33	33
29 Csütörtök	Mártha	Mártha sz.	Teodota	33	37
30 Péntek	Judit	Judit vt.	Szila	34	36
31 Szombat	Lehel	Loyolai Ignác	Eudocim	35	35

Julius

27–30 hét.

A hold fénypáltozásai:

- Ujhold 6-án.
- ☾ Első negyed 13-án.
- ☾ Holdtölte 21-én.
- ☾ Utolsó negyed 29-én.

Elsajén a nap hossza 15 óra 53 perc, a hónap végéig 55 perccel fogy.

Időjárás a százéves naptár tapasztalatai szerint:

4-ig boros, 5–10 meleg és zivataros, 11–18 rövid esők, 19-től igen meleg és gyakori zivatar

Feljegyzések:

Bibliolvasó vezérfonal az 1948-ik évre. — Julius.

1 Ap. Csel. 22 16
 2 Jelen. 1 5
 3 II Kor. 5 17
 4 I Kor. 6 11
 5 Jelen. 1 5
 6 Gal. 3 27
 7 Márk 10, 14 16
 8 Ap. Csel. 16 47
 9 Efézus 5 25–26
 10 I Kor. 1 16

11 I Kor. 10 16
 12 János 6, 55 50 54
 13 I Kor. 12 13
 14 János 6 26
 15 Efézus 5 30
 16 Rom. 8, 9–11
 17 Máté 26 29
 18 Máté 5 11
 19 I Kor. 10 11
 20 II Mózes 12 11
 21 Titusz 3 5

22 I Péter 3 21
 23 I Kor. 11 28
 24 Rom. 5 19
 25 Zsid. 1 3
 26 Zsid. 9 12
 27 Zsid. 9 30
 28 I Kor. 11 28
 29 II Kor. 13 5
 30 I Kor. 11 29
 31 I Kor. 10 21

Nyárutó
31 nap

Augusztus

Kisasszony hava
Régente: Szűz hava

A hó és a hét napjai	Református naptár	Katolikus naptár	Egyesített görög naptár	A nap	
				kél ó p.	nyug ó. v.

31. URNAPJA. A menyország kulcsai. Az egyházfejedelem. Maté 16, 19.

1 Vasárnap	Emma	Vasas Sz. Péter	Sz. † körmenet	4 39	19 32
2 Hétfő	Lehel	Liguri Alfonz	István vt. er.	40	31
3 Kedd	Gusztáv	István ev.	Fausztulusz	42	29
4 Szerda	Domokos	Domonkos	Efezi gyermek vt.	43	27
5 Csütörtök	Attila	Havas B. A.	Fábíusz	45	25
6 Péntek	Berta	Úr színváltozása	Úr színváltozása	45	25
7 Szombat	Ibolya	Kajetán hv.	Pulkeria	47	23

32. URNAPJA. Cselekednünk kell a jót. Jakab 2, 18.

8 Vasárnap	László	Cirjék vt.	Emillán	4 48	19 21
9 Hétfő	Emőd	Vianney János	Mátyás aps.	50	19
10 Kedd	Loránt	Lőrinc	Lőrinc vt.	51	18
11 Szerda	Tibor	Zsuzsánna	Euplusz d.	53	16
12 Csütörtök	Klára	Klára	Anicét	54	14
13 Péntek	Csongor	Ipoly és Kasszián	Maxim hv.	54	13
14 Szombat	Ózséb	Ózséb vt. †††	Marcell vt.	56	11

33. URNAPJA. A keresztyén ember igazi bűnbánata. Eféz. 4, 22–24.

15 Vasárnap	Mária	Nagy Boldogassz.	Nagy Boldogassz.	4 57	19 10
16 Hétfő	Abrahám	Joakim	Dioméd	59	8
17 Kedd	Edömér	Jácint hv.	Miron pap	5 0	6
18 Szerda	Ilona	Ilona cs.	Florusz	2	4
19 Csütörtök	Lajos	Lajos pk.	András vt.	2	3
20 Péntek	István király	Szent István kir.	Sámuel	4	1
21 Szombat	Sámuel	Santal Franciska	Tádé	5	18 59

34. URNAPJA. Ne legyenek tenéked idegen isteneid. II. Móz. 20, 3.

22 Vasárnap	Jenő	Sz. M. szepl. sz.	Agatonik	5 7	18 57
23 Hétfő	Farkas	Beniti Fülöp	Farkas vt.	8	55
24 Kedd	Bertalan	Bertalan aps.	Eutik	10	53
25 Szerda	Lajos	Lajos kir.	Bertalan	11	51
26 Csütörtök	Endre	Zefirin p.	Natália	12	50
27 Péntek	Ellák	Kalazanti József	Libér	13	49
28 Szombat	Ágoston	Ágoston pk.	Mózes rem.	14	48

35. URNAPJA. Ne csinálj magadnak bálványokat. II. Móz. 20, 4.

29 Vasárnap	Mohács	Ker. János feyv.	Ker János feyv.	5 15	18 46
30 Hétfő	Róza	Limai Róza	Sándor pk.	16	45
31 Kedd	Paulna	Rajmund	Bold. assz. éve	17	44

Augusztus

31–35. hét.

A hold fényváltozásai:

- ☉ Újhold 5-én.
- ☾ Első negyed 12-én.
- ☾ Holdtölte 20-án.
- ☽ Utolsó negyed 27-én

Elsején a nap hossza
14 óra 58 perc, a hó végéig
1 óra 37 p. fogy.

Időjárás a százéves naptár tapasztalatai szerint:

6-án és 7-én heves eső, egyébként állandó meleg és napsütés, 28-tól tartós eső.

Feljegyzések:

Bibliolvasó vezérfonal az 1948-ik évre. — Augusztus.

1 Ap. Csel. 13, 38–39	11 Róm. 14, 19	22 Zsoltár 81, 10
2 Ezékiel 33, 11	12 I. Kor. 6, 9–10	23 I. Kor. 6, 9
3 János 8, 21	13 Eféz. 5, 5	24 Máté 4, 10
4 Máté 3, 7–8	14 Ézsaiás 1, 16–17	25 János 17, 5
5 I. Kor. 5, 11–13	15 Joel 2, 12–10	26 <u>Jakab 1, 17</u>
6 II. Kor. 2, 6–8	16 Róm. 12, 9	27 Kol. 3, 5
7 II. Tim. 1, 25–26	17 II. Kor. 7, 10	28 I. Péter 4, 3
8 I. János 2, 3–4	18 Ap. Csel. 3, 19	29 V. Mózes, 4, 12–18
9 II. Titusz 2, 14	19 Lukács 15, 11–14	30 Ézsaiás 40, 18
10 I. Péter 3, 1–2	20 Zsoltár 25, 7	31 Ap. Csel. 17, 29
	21 Zsoltár 3, 2–5	

31.
12
19

Őszelő
30 nap

Szeptember

Szent Mihály hava
Régente: Mérleg hava

A hó és a hét napjai	Református naptár	Katolikus naptár	Egyesített görög naptár	A nap	
				kél. ó. p.	nyug. ó. p.
1 Szerda	Egyed	Egyed	Évkezdet	5 18	18 41
2 Csütörtök	Csilla, Rebeka	István király	Mamánt	19	39
3 Péntek	Szende	Manszvét pk.	Teoktiszt	20	38
4 Szombat	Rozália	Viterbói Róza	Babilasz érs.	21	36

36. URNAPJA. Az Úrnak nevét hiába fel ne vedd. II. Móz. 20, 7.

5 Vasárnap	Lőrinc	Jusztiln, Lőrinc	Zakariás pr.	5 26	18 29
6 Hétfő	Csongor	Ida	Nemzeti ünnep	27	27
7 Kedd	Regina	Kassai vértanuk	Szocont	28	26
8 Szerda	Mária	Kis Boldogassz.	Kisasszony	29	24
9 Csütörtök	Ádám	Kláver Péter	Szeverian	31	22
10 Péntek	Ákos	Tolent Miklós	Menodóra	32	20
11 Szombat	Árpád	Protáz és Jáeint	Teodóra	34	18

37. URNAPJA. A keresztyén esküdhethik Isten nevére. V. Mózes 20,10.

12 Vasárnap	Virág	Mária neve	Antonóm	5 35	18 16
13 Hétfő	Buda	Notburga	Kornél	37	13
14 Kedd	Szerénke	Sz. † felmagaszt.	Kereszt felmag.	37	12
15 Szerda	Ellák	Fájdalmas Szűz	Filoteusz	39	9
16 Csütörtök	Edih	Kornél p.	Jozefát érs.	40	7
17 Péntek	Gyula	Sz. Fer. Kán. ††	Zsófia	42	5
18 Szombat	Tamás	Kupert József	Ariadne vt.	43	3

38. URNAPJA. Megszenteld az Úrnak napját. V. Mózes 5. 12-15.

19 Vasárnap	Hajnalka	Január vt.	Trofim vt.	5 45	18 0
20 Hétfő	Böngér	Euszták ††	Teopiszta	45	17 59
21 Kedd	Máté	Máté ap.	Jónás pr.	47	57
22 Szerda	Móric	Móric vt.	Fóka pk.	48	55
23 Csütörtök	Etelka	Tekla sz. vt.	Ker. János fog.	50	54
24 Péntek	Tas	Fogolykiv. M.	Tekla	51	50
25 Szombat	Adorján	Gellért vt.	Eufrozina	52	48

39. URNAPJA. Tiszteld atyádat és anyádat. II. Mózes 20,12

26 Vasárnap	Zoárd	Cipr. és Juszt.	Nilusz	5 53	17 49
27 Hétfő	Kadosa	Kozma és Damján	Kalisztratus	54	47
28 Kedd	Vencel	Vencel kir.	Barneh pr.	55	46
29 Szerda	Mihály	Mihály fda.	Kiriák rem.	56	44
30 Csütörtök	Roff	Jeromos ea.	Gergely pk.	57	41

Szeptember

36-39. hét.

A hold fényváltozásai:

- ☉ Újhold 3-án.
- ☾ Első negyed 10-én.
- ☾ Holdtölte 19-én.
- ☾ Utolsó negyed 26-án.

Elsajén a nap hossza
13 óra 21 perc, a hó vé-
gig 1 óra 40 p. fogy.

Ősz kezdet
23-án 11 óra 38 perc.

Időjárás a százéves nap-
tár tapasztalatai szerint:

Pár esős nap, 4-től
kellemes őszi napok, 13-
tól szeles, 20 után enyhe
szép idő.

Bibliavlasó vezérfonal az 1948-ik évre. — Szeptember.

1 V. Mózes 27, 15	11 II. Tim. 2, 12	21 I. Kor 16, 2
2 Habakuk 2, 18-19	12 Jozsué 9 19	22 Zsoltár 68, 27
3 Zakariás 10, 2	13 Ezsaiás 45, 23	23 Zsid. 10, 25
4 II. Tim 3, 15-17	14 Zsid. 6, 16	24 Ap. Csel. 6, 6
5 III. Mózes 5. 1	15 Róm. 9, 1	25 Zsid. 4, 9-11
6 III. Mózes 24, 15-16	16 II. Kor. 1, 23	26 Eféz. 6, 2-3
7 Kol. 3, 17	17 I. Királyok 8, 39	27 Péld. 1, 8
8 I. Kor. 10, 31	18 Ezsaiás 63, 10	28 III. Mózes 19, 32
9 Máté 10, 53-53	19 Jejenés 1, 10	29 Titusz 2, 9-10
10 I. Péter 3, 15	20 Ap. Csel. 20, 7	30 I. Tess. 5 12-13

Feljegyzések:

M.M.SZ.
Reverkyner anytejből alkotól 48-án
Lec: 85-

M.M.SZ.

450
85
535

Őszhó
31 nap

Október

Mindszent hava
Régente: Bökölly hava

A hó és a hét napjai	Református naptár	Katolikus naptár	Egyesített görög naptár	A nap	
				kél. ó. p.	nyug. ó. p.
1 Péntek	Aladár	Remig. pk.	B. A. védelm.	5 58	17 40
2 Szombat	Géza	Órángyalok	Ciprián pk.	59	36

40. URNAPJA. Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat. Maté 22, 39.

3 Vasárnap	Opor	Lizói sz. Teréz	Areop Dénes	6 3	17 33
4 Hétfő	Ferenc	Asszisi Ferenc	Hierot	5	31
5 Kedd	Aranka	Karola	Mamelta	6	29
6 Szerda	Arad	Brúnó hv.	Tamás ap.	8	27
7 Csütörtök	Amália	Rózsafűzér	Szergiusz	10	25
8 Péntek	Etelka	Magy. Nagyassz.	Pelágia	11	23
9 Szombat	Dénes	Dénes pk.	Jakab aps.	12	20

41. URNAPJA. Órzkedjetez minden tisztatanságtól. I. Tess. 4, 34.

10 Vasárnap	Gedeon	Borigas Ferenc	Eulamp vt.	6 13	17 19
11 Hétfő	Györgyike	Placidia	Fülöp diak.	15	17
12 Kedd	Miksa	Miksa	Andronik	17	15
13 Szerda	Kálmán	Ede kir.	Papil	18	13
14 Csütörtök	Ildikó	Kalliszt pk.	Paraszkiya	20	10
15 Péntek	Teréz	Teréz sz.	Lucian vt.	21	9
16 Szombat	Gál	Gál ap.	Longin vt.	22	8

42. URNAPJA. Ne bántsá a másét. II. Moz. 19, 11-13.

17 Vasárnap	Hedvig	Alaco. Margit	Oreaz pr.	6 24	17 6
18 Hétfő	Lukács	Lukács ev.	Lukács ev.	24	4
19 Kedd	Szabolcs	Alkantarai Péter	Kleopatra	27	2
20 Szerda	Irène	Vendel	Artémus	28	0
21 Csütörtök	Tünde	Orsolya sz. vt.	Hiláron ap.	30	16 58
22 Péntek	László	Kordula sz.	Aberc pk.	31	57
23 Szombat	Gyöngyike	Ignác pátr.	Jakab aps.	32	55

43. URNAPJA. Kövessétek és védelmezzétek az igazságot. Eféz. 4, 25.

24 Vasárnap	Csaba	Rafaél fón.	Proklusz	6 34	16 54
25 Hétfő	Vilma	Mór pécsi pk.	Marcian	35	52
26 Kedd	Demeter	Krisztus kir.	Dömötör vt.	36	51
27 Szerda	Zerind	Szabina vt.	Nesztör	37	50
28 Csütörtök	Simon	Simon és Judás	Ferenc	39	48
29 Péntek	Szilárd	Nárcisz pk.	Anasztázia	40	47
30 Szombat	Keve	Bodrig Alfonz	Zenób vt.	41	46

44. URNAPJA. Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok. Maté 5, 48.

31 Vasárnap	Reform. eml.	Krisztus kir.	Epimák vt.	6 42	16 44

Október

40-43 hét.

A hold fénypályátsai:

- ☾ Újhold 2-án.
- ☾ Első negyed 10-én.
- ☾ Holdtölte 18-án.
- ☾ Utolsó negyed 25-én.

Elsején a nap hossza 11 óra 41 perc, a hó végéig 1 óra 41 p. fogy.

Időjárás a százéves naptár tapasztalatai szerint:

6-ig szép idő, 7-9 zivataros, 12-16 esős, 17-től szép derős, 26-án erős lehülés, azután hűvös idő

Feljegyzések:

Hámi okt. 18-án reggel
9. 23 pecker felvett a
Bandi kiskövi.

Rovozkyar nek i tybit at hok
októberre 35 Lcs

Bibliavásó vezérfonal az 1948-ik évre. — Október.

1 Zsid. 13, 17	11 I Kor. 7, 9	22 Jeremiás 22, 13
2 Róm. 13, 1-7	12 I Kor. 6, 18-19	23 Péld. 23, 20-24
3 Zakariás 8, 17	13 II Kor. 7, 1	24 II Mózes 23, 1
4 Maté 5, 22	14 Eféz. 4, 17-20	25 Péld. 19, 5
5 Eféz. 4, 31	15 Kol. 3, 5	26 Jakab 4, 11
6 Zsoltár 15, 1-5	16 Eféz. 4, 21-24	27 Titusz 3, 2
7 III Mózes 19, 17-18	17 III Mózes 19, 11-13	28 Eféz. 4, 31
8 Péld. 10, 12	18 I Kor. 6, 10	29 Lukács 6, 37
9 Jakab 1, 19	19 Lukács 3, 14	30 III Mózes 19, 11
10 Eféz. 5, 3	20 Ezékiel 18, 12-13	31 Róm. 7, 22
	21 V Mózes 25, 15-15	

Őszutó
30 nap

November

Szt. András hava
Régente: Nyilas hava

A hó és a hét napjai	Református naptár	Katolikus naptár	Egyesített görög naptár	A nap	
				kél. ó. p.	nyug. ó. p.
1 Hétfő	Tuhutum	Mindenszentek	Donján	6 44	16 42
Kedd	Illa	Halottak napja	Acindin	46	40
Szerda	Gyöző	Hubert pk.	Acepsszim	48	39
6 Csütörtök	Károly	Borromei Károly	Nikandor	50	37
7 Péntek	Imre	Imre herceg	Galaktion	52	35
Szombat	Lénárd	Lénárd hv.	Pal pk.	54	34

45. URNAPJA. Szüntelen imádkozzatok. I. Thess. 1, 11.

7 Vasárnap	Rezső	Engelbert pk.	Hieron	6 55	16 32
8 Hétfő	Lehel	Gottfried	Mihály főangyal	57	31
9 Kedd	Tibor	Tivadar vt.	Matróna	58	29
10 Szerda	Luther	Avellanói András	Olimpa	59	28
11 Csütörtök	Márton	Márton pk.	Géza	7 0	27
12 Péntek	Emilia	Márton p.	Alam. János	2	26
13 Szombat	Tihamér	Koszt. Szaniszló	Ar. sz. János	4	25

46. URNAPJA. Isten a mi édesatyánk, a Jézus Krisztusban. Máté 6, 9-a.

14 Vasárnap	Albert	Jozefát vt.	Fülöp aps.	7 5	16 23
15 Hétfő	Lipót	Nagy Albert et.	Szamónasz	7	22
16 Kedd	Ödön	Ödön	Máté aps.	9	21
17 Szerda	Irnák	Csodát. Gergely	Csod. Gergely	10	20
18 Csütörtök	Gyöngyike	Péter-Pál bazil.	Sf. Platon	11	19
19 Péntek	Erzsébet	Erzsébet asszony	Abdiasz	12	19
20 Szombat	Jolán	Valois Félix	Dek. Gergely	14	18

47. URNAPJA. Szenteltessék meg a Te neved. Máté 6, 9-b.

21 Vasárnap	Olivér	Sz. M. bemut.	B. A. felajánl.	7 15	16 17
22 Hétfő	Csilla	Cecilia vt.	Filémon	17	16
23 Kedd	Kelemen	Kelemen p.	Amfilok	18	15
24 Szerda	Emma	Keresztes János	Kelemen p.	20	14
25 Csütörtök	Katalin	Katalin vt.	Katalin vt.	20	14
26 Péntek	Árpád	B. Sz. János	Nikon	21	13
27 Szombat	Elemér	Érmes Mária	Perzs. Jakab	23	13

48. URNAPJA. Jöjjön el a Te országod. Máté 6, 10-a.

28 Vasárnap	Stefánia	Advent 1. vas.	Irenark	7 24	16 12
29 Hétfő	Szabolcs	Szaturnin	Paramon	25	12
30 Kedd	András	András ap.	András ap.	26	11

November

41--48. hét.

A hold fénypálozása:

- ☉ Újhold 1-én.
- ☾ Első negyed 9-én.
- ☽ Holdtölte 17-én.
- ☾ Utolsó negyed 23-án.

Elsején a nap hossza 10 óra 0 perc, a hó végéig 1 óra 16 p. fogy.

Időjárás a százéves naptár tapasztalatai szerint:

November első fele borus, esőre hajló, hűvös 10-11 napsütés, 14. hó, azután hűvös esők, sokszor szeles.

Feljegyzések:

Bibliavető vezérfonal az 1948-ik évre. — November.

1 Ap. Csel. 5, 24	11 Jakab 1, 13	21 Zsoltár 51, 17
2 Máté 15, 19	12 János 14, 13	22 Ezsaiás 6, 3
3 Rom. 12, 12	13 Dániel 9, 17-18	23 Efézus 1, 16-17
4 Filip. 3, 14	14 Ezsaiás 63, 15-17	24 Zsoltár 104, 24
5 Zsoltár 51, 12-14	15 Ezsaiás 66, 2	25 Zsoltár 25, 10
6 I János 3, 2	16 Jakab 1, 6-9	26 Zsoltár 111, 7
7 Máté 4, 10	17 János 1, 12	27 Zsoltár 36, 6
8 Zsoltár 50, 14-15	18 Efézus 1, 5-6	28 Jelen. 22, 17-20
9 Máté 7, 7	19 Zsoltár 103, 13	29 Zsoltár 143, 10
10 Lukács 1, 13	20 Ezsaiás 49, 15-16	30 Zsoltár 25, 4-5

Télelő
31 nap

December

Karácsony hava
Régente: Bak hava

A hó és a hét napjai	Református naptár	Katolikus naptár	Egyesített görög naptár	A nap	
				kél. ó p.	nyug. ó p.
1 Szerda	Illa	Elegy pk.	Nahum	7 26	15 12
2 Csütörtök	Kupa, Aranka	Bibiana vt.	Habakuk	28	11
3 Péntek	Gyöngyvér	Xavér Ferenc	Szofoniasz	30	10
4 Szombat	Borbála	Borbála vt.	Borbála	32	9

49. URNAPJA. Legyen meg a Te akaratod. Máté 6, 10-b.

5 Vasárnap	Vilma	Szabbas ap.	Szabbas	7 34	16 9
6 Hétfő	Miklós	Miklós pk.	Miklós a csod.	35	9
7 Kedd	Ambrus	Ambrus pk.	Ambrus	36	9
8 Szerda	Mária	Szepilen fogant.	Patáp	36	9
9 Csütörtök	Réka	Fourier Péter	B. A. fogant.	37	9
10 Péntek	Judit	Melkiades p.	Menna	38	9
11 Szombat	Kund	Damáz p.	Dániel styl.	39	8

50. URNAPJA. A mi mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma. Máté 6, 11.

12 Vasárnap	Farkas	Ottília	Ósátyák	7 40	16 8
13 Hétfő	Luca	Luca sz.	Eusztrát	40	10
14 Kedd	Szilárdka	Nikáz pk.	Tirzus vt.	41	10
15 Szerda	Übul	Valér Kán. ††	Eleutár pk.	42	10
16 Csütörtök	Etelka	Etelka cs.	Aggeusz pr.	43	10
17 Péntek	Lázár	Lázár †††	Dániel pr.	43	11
18 Szombat	Almos	Grácián	Sebestyén vt.	44	11

51. URNAPJA. Bocsásd meg a mi bűneinket. Máté 6, 12.

19 Vasárnap	Viola	Pelágia	Szentatyák	7 44	16 12
20 Hétfő	Opor	Timót vt.	Ignác vt.	45	12
21 Kedd	Tamás	Tamás aps.	Juliánna sz.	45	13
22 Szerda	Zénó	Zénó	Anasztázia	46	13
23 Csütörtök	Gyöző	Viktória	Kréta 10 vt.	46	14
24 Péntek	Ádám, Éva	Ádám, Éva †††	Kar. előhíjt	47	14
25 Szombat	Karácsony	Nagykarácsony	Nagykarácsony	47	15

52. URNAPJA. Ne vlggy minket a kísértésbe. Máté 6, 13.

26 Vasárnap	Isván I. vt.	Szt Isván I vt.	Istenszülő Mária	7 47	16 15
27 Hétfő	János	János aps.	Isván földiak.	47	16
28 Kedd	Rákhel	Aprószentek	Több ezer vt.	48	17
29 Szerda	Dávid	Tamás pk.	Aprószentek	48	17
30 Csütörtök	Zoárd	Dávid	Anizia sz.	49	18
31 Péntek	Szilveszter	Szilveszter p. †	Melánia	50	19

December

49-52. hét.

A hold fénypváltozásai:

- ☉ Ujhold 1-én.
- ☾ Első negyed 9-én.
- ☽ Holdtölte 16-án.
- ☾ Utolsó negyed 23-án.
- ☉ Ujhold 31-én.

Elsajén a nap hossza 8 óra 44 perc, 22-ig 18 perccel fogy, a hó végéig 5 perccel nő.

Időjárás a százéves naptár tapasztalatai szerint:

5-11 hideg, 12-én havazás, azután enyhébb, nyirkos hideg karácsonyig, 25-én nagy hideg áll be, az utolsó napokban hó.

Feljegyzések:

Handwritten notes:

Decemberbe fizettem:

XII. 1	-	2500
XII. 4	-	3000
XII. 31	-	3000
I. 16	-	2000
II. 5	-	2000
II. 25	-	2000
III. 9	-	2000
		<u>16.000</u>
		2000
		18500
		1.000
		<u>20.000</u>

Handwritten calculations and notes:

21.000 / III. 1

Bibliavásó vezérfonal az 1948-ik évre. — December.

1 I Kor. 15, 24, 28	11 Jelen 3, 16-19	22 Zsoltár 51, 3 4 9 14
2 Dániel 2, 44	12 Zsoltár 145, 15-16	23 János 3, 16
3 Efezus 6, 11	13 Ap. Csel. 14, 15-16	24 János 1, 14
4 II Tess. 3, 1	14 Zsoltár 85, 13	25 Máté 3, 17
5 Zsoltár 141, 4	15 Zsoltár 127, 1-2	26 Róm. 8, 26
6 Zsoltár 119 33-35	16 Zsoltár 146 3-7	27 János 15, 5
7 Zsoltár 19, 14	17 Zsoltár 55, 23	28 Ef. 3, 14-16
8 Ap. Csel. 21, 14	18 I Tim. 6, 17	29 I Thess. 5, 20
9 Róm. 12 2	19 Róm. 4 7-8	30 II Kor. 1, 20
10 I Péter 4, 2-3	20 Maté 26, 28	31 Ef. 3, 20-21
	21 Róm. 7, 13-25	

Csillagászati tudnivalók az 1948. évről.

Az év áll 366 napból.

Csillagászati évszakok.

Tavaszi kezdete: március 21-ikén délután 5 órakor. Ebben az időben a nappal egyenlő az éjjellel: tavaszi napéjegyenlőség.

Nyári kezdete: június 22-ikén délután 12 ó. 24 perckor. A mi földrészünkön leghosszabb ez időtájt a nappal: nyári napfordulás.

Ősz kezdete: szeptember 24-ikén hajnali 3 óra 18 perckor. A nappal ez időtájt ismét egyenlő az éjjellel: őszi napéjegyenlőség.

Téli kezdete: december 22-ikén este 9 óra 18 perckor. Most a mi földünkön leghosszabb az éjjel: téli napéjegyenlőség.

Természeti évszakok a mi égajunk alatt.

Tél: december 24-től február 24-ig tartama 62 nap.

Télutó: február 24-től március 19-ig, tartama 24 nap

Tavaszi: március 19-től május 16-ig, tartama 58 nap.

Nyárelő: május 16-tól június 8-ig, tartama 23 nap.

Nyár: június 8-tól augusztus 20-ig, tartama 73 nap.

Nyárutó: augusztus 20-tól szept. 21-ig, tartama 32 nap.

Ősz: szeptember 21-től november 11-ig, tartama 51 nap.

Télelő: november 11-től december 24-ig, tartama 43 nap.

A nap és rendszerének csoportja:

Központi égitest: a Nap

Főbolygók: *Mercuriusz*, közel 8 mil. mérföldnyire a Naptól, 88 napból áll az éve.

Vénusz, 15 millió mérföldnyire a Naptól, mintegy 225 napból áll az éve.

Föld, 20 millió mérföldnyire a Naptól, 365 napból áll az éve.

Marsz, 32 millió mérföldnyi távolságra van a Naptól, esztendeje 687 napból áll.

1204 kis bolygó (Folytonosan mind több és több újat fedeznek fel azon a tájon.)

Jupiter, 107 millió mérföldnyire a Naptól, majdnem 12 év alatt teszi meg az útját a Nap körül.

Szaturusz, 194 millió mérföldnyire van a Naptól, körútját 29 év és 116 nap alatt teszi meg.

Uranusz, 396 1/2 millió mérföldnyire a Naptól, 84 év alatt teszi meg útját a Nap körül.

Neptunusz, 621 millió mérföldnyire a Naptól, körútját 164 év és 216 nap alatt teszi meg.

Mellékbolygók, vagyis holdak: a Földnek van 1, Marsznak 2, Jupiternek 9, Szaturusznak 10, Uranusznak 4, Neptunusznak 1 holdja van.

A hold fényváltozásának jegyei:

☾ újhold   ☽ holdtölte
☾ első negyed   ☽ utolsó negyed.

Idő összehasonlítás.

Mikor nálunk 12 óra délben, akkor:

Budapesten	— — — —	11 óra d. e.	Sydneyben	— — — —	8 óra este
Berlinben	— — — —	11 « «	Tokióban	— — — —	7 « «
Párisban	— — — —	10 « «	Pekingben	— — — —	7 « «
Londonban	— — — —	10 « «	Bombayban	— — — —	3 « d. u.
New-Yorkban	— — — —	5 « reggel	Moszkvában	— — — —	1 « «
San-Franciskóban	— — — —	2 « éjjel	Haway szigeteken	— — — —	12 « éjjel

Névnapok betűsoros jegyzéke.

Aba, régi magyar nemzetség neve, jan. 26, aug. 16.

Árpád, a honfoglaló magyarok vezére, jan. 5, febr. 10, nov. 26, máj. 6, szept. 11.

Almos, Árpád apja, magyar vezér, február 17, június 1, szept. 1, dec. 18.

Attila, hun király, január 7, aug. 5, nov. 7.

Akos, a kunok vezére László idején, február 27, április 7, szept. 10.

Madár, Idrók eredeti név, jan. 23, febr. 20, jul. 4.

Ábel, január 2.

Ábrahám, május 15.

Ádám, december 24.

Adél, jan. 29.

Adorján, szept. 25.

Agnes, január 21.

Aranyka (Aranka), márc. 11, dec. 2, febr. 8.

Angyalok, május 31, nov. 16.

Agóta, jan. 11, febr. 5, szept. 7.

Apor, január 10.

Alejos, június 21.

Albert, nov. 14.

Amália, október 7.

Ambrus, december 7.

András máj. 10, nov. 30.

Anna, június 2, július 26.

Antal, január 17, május 10.

Aron, április 16.

Báior, régi magyar név, aug. 15, okt. 5.

Böngér, kun vezér, április 9, szept. 20.

Belázs, február 3.

Barnabás, június 11.

Bálint, febr. 14.

Benedek, március 21.

Benjámín, március 31.

Berta, aug. 6.

Bertalan, augusztus 24.

Boldizsár, január 6.

Borbálla, december 4.

Csaba, hun vezér, Attila fia, ápr. 4, május 4, okt. 24.

Csongor, ősmondai név, ápr. 25, aug. 13, szept. 15.

Csilla, febr. 9, szeptemb. 2, nov. 22.

Dengerik, Attila fia, máj. 18.

Dániel, július 21.

Dávid, december 29.

Dénes, okt. 9.

Dezső, február 11.

Domokos, aug. 4.

Dalma, márc. 16, május 20, aug. 30.

Denge, június 5.

Etele, Attila név magyar alakja, jan. 9, jul. 18, okt. 1.

Ed (Edu), kun-kabar név az Árpádok korából, május 17.

Ete, kun vezér, ápr. 26, nov. 6.

Edömér, kun vezér neve, máj. 27, ápr. 8, aug. 17.

Edu, ápr. 6, okt. 14, dec. 12.

Etelke, (nem azonos a német Adelheid névvel) szept. 23, okt. 8, dec. 16.

Emil, máj. 28.

Emma, ápr. 19, nov. 24.

Ernő, január 12.

Erzsébet, július 8, nov. 19.

Endre, aug. 26.

Eszter, május 24.

Éva, december 24.

Elek, július 17.

Farkas, Árpádokori személy név, aug. 23, okt. 12.

Fabián, január 20.

Ferenc, okt. 4, dec. 3.

Gyula, ősi magyar név s papi méltóság neve, jan. 4, április 12, szept. 17.

Géza, magyar fejedelem, ősi név, jan. 16, febr. 25, április 9, okt. 2.

Gyárfas, ősi név az Árpádok korából, jun. 19.

Gái, okt. 16.

Gyöngyvér, ápr. 27, jul. 10, december 3.

Gyöngyike, febr. 2, nov. 18, október 11.

Gábor, március 24.

Gáspár, január 6.

Gedeon, márc. 28.

Gizella, május 7.

Gusztáv, auguszt. 2.

György, április 24.

Győző, aug. 28, dec. 23.

Gergely, febr. 15, március 12, november 17.

Huba, honfoglaló vezér neve, jun. 22, aug. 19, szept. 9, december 14.

Hajnalka, márc. 27, szept. 18, október 27.

Hugó, április 1.

Hedvig, október 17.

Illa, jun. 23, nov. 2, dec. 1.

Iringó, febr. 7, jun. 3, okt. 23.

Ibolya, aug. 7, szeptemb. 14, október 18.

Ida, ápr. 13, szept. 6.

Ilma, ápr. 18, jun 16, nov. 24.
István, máj. 22, aug. 18.
Imre, november 5.
Irma, május 3.
Irnák, Álfia egyik fia, június
48, nov. 17.
István, október 20
István, aug. 20, decemb. 26.
Izabella, aug. 3.

Jenő, ősi magyar név, egyik
magyar törzs neve, már-
cius 6, július 13, aug. 22.
János, május 24.
János, jun. 24, dec. 27.
Jolán, június 9, nov. 20.
József, március 19.
Judit, július 30, december 10.
Júlia, Juliánna, febr. 16, má-
jus 24.
Júlia, Árpád egyik fia, augusztus
14.
Jakab, július 25.

Kadosa, hun-magyar név, ju-
nius 17, szept. 27, okt. 6.
Kálmán, október 13.
Károly, jan. 28, nov. 4.
Katalin, április 30, nov. 25.
Kaza, egyik magyar törzs
neve, augusztus 8.
Kázmér, márc. 4.
Kelemen, január 23.
Keade, febr. 21.
Kétel (Kete), kun vezér, ápril-
is 22, jun. 8.
Keve, június 20, okt. 30, no-
vember 23.
Kerény, június 4.
Klára, augusztus 12.
Kocsárd, április 5, máj. 11.
Kont, május 23.
Koppány, magyar vezér, már-
cius 30.
Kund (Kond), ősi magyar ve-
zér neve december 28.
Kupa, Zerind fia, július 24.
Kulhen, kun vezér neve, febr-
ruár 22.

Lajos, augusztus 25.
László, június 27.
Léhel, magyar vezér, márc. 5,
július 31, nov. 8, dec. 11.
Levente, Árpád egyik fia, már-
cius 1, június 6, jul. 12.
Lidia, febr. 12.
Lorant, jan. 15, augusztus 10.
Lőrinc, szept. 5.
Lujza, márc. 2.
Lerke, jul. 25.

Magdolna, július 22.
Margit, február 26, június 10,
július 20.
Matid, március 14.
Mária, június 22, dec. 8.
Márta, július 29.
Marton, november 10 és 11.
Máté, szeptember 21.
Mátvás, február 24.
Mátyás, január 6.
Mihály, szept. 29.
Miklós, december 6.
Miké, jan. 24, márc. 20.
Mohacs, aug. 29.
Móric, szept. 22.

Nándor, május 30.

Opor, régi magyar név, okt.
3, december 20.
Ozidor, régi magyar név, ju-
nius 12, december 22.
Olga, június 21.
Orbán, május 25.
Oszkár, december 1.

Ödön, november 16.

Pál, január 25.
Paula, március 22.
Péter, Pál, június 29.
Péter, aug. 1.
Piroska, január 18, nov. 28.
Pongrác, május 12.

Rachel, február 4.
Raff, hun név, szept. 30.
Réka, febr. 6, epr. 1, decem-
ber 9.
Róza, szeptember 3.
Rózsa, április 29, auguszt. 11,
szeptemb. 4.

Sándor, márc. 18.
Sára, január 19.
Sarlotta, július 5.
Sebestyén, december 30.
Sámuel, augusztus 21.
Szabolcs, Előd fia, magyar ve-
zér márc. 7, június 7, ok-
tóber 19, nov. 29.
Szemere, ősi magyar név, ja-
nuár 31.
Szörény, jan. 8.
Szende, márc. 12.
Szilárd, június 13, okt. 19.
Szilveszter, december 31.

Taksony, magyar fejedelem
március 3.
Tamás, dec. 21.
Tas, magyar vezér, febr. 20,
szeptember 24.
Tarján, egyik magyar törzs
neve, május 26.
Tassony, május 16.
Terezia, október 15.
Tihamér, régi magyar név,
márc. 25, jun. 30, novem-
ber 13.
Tiborc, nov. 9.
Tibor, április 14.
Tivader, április 20, nov. 9.
Torda, április 2.
Törtel, kun név, május 19.
Töbötöm (Tuhatum) magyar
vezér, július 1.
Tuhatum, nov. 1.
Turgony, november 3.
Tünde, máj. 8, július 9, októ-
ber 21.

Ubul, ősi magyar név, ápril-
is 11, május 5, jul. 2, de-
cember 15.
Uzur, ősi magyar név, már-
cius 9, május 29.

Valéria, április 28.
Virág, szeptember 12.
Vidor, január 13.
Viola, márc. 12, dec. 19.
Vilma, október 25.
Vimos, június 25.
Vince, január 22.
Viktor, február 11 és 26,
július 28.

Zádor, november 4.
Zerind, Koppány vezér apja,
október 26.
Zuárd (Zoárd), hun név, szept-
ember 26, november 15,
december 30.
Zoltán, a Zsolt név másik
alakja, július 11, febr. 15,
március 8.
Zsembor, Tuhatum vezér uno-
kája, ápr. 21, július 19.
Zsigmond, május 2.
Zsófia, május 15.
Zsolt, Árpád fia, magyar fe-
jedelem, július 6, ápril. 10,
szept. 8.
Zsongor, jan. 3, jun. 26.
Zsuzsónna, febr. 19.

A Református Keresztyén Ember Legfőbb Vigasztalása.

A HEIDELBERGI KÁTÉ első kérdése:

Micsoda tenéked életedben és ha-
lálodban egyetlenegy vigasztalásod?

Felelet. Az, hogy mind testestől,
mind lelkestől, úgy életemben, mint
halálomban nem a magamé, hanem
az én hűséges Megváltómnak a Jézus
Krisztusnak tulajdona vagyok, aki az
Ő drága vérével minden bűnömért
tökéletesen eleget tett és engem az
ördögnek minden hatalmából meg-
szabadított és úgy megőriz, hogy az
én mennyei Atyám akarata nélkül egy
hajszál sem eshetik le fejemről, sőt
inkább szükséges, hogy minden az én
boldogságomra szolgáljon. — Ezért Ő,
szent Lelke által, az örök élet felől
engem is biztosít és szív szerint haj-
landóvá és készsé tesz arra, hogy
ezentul Őneki éljek.

ÚJÉVRE.

Isten, aki küldi hozzánk az éveket,
Zendítsen szívedbe dicsőítő éneket,
Mindennap azzal kellj, hogy veled lesz ma is,
Mint ahogy tegnap is Isten volt a páris
S holnap is elűzi tőled a rémeket.

Tudj bizni Istenben, ha jönnek a vészek,
Féltett kis családod legyen biztos fészek.
Drága örökséged a sárba le ne ejtsd,
A szeretet fáját ápolni ne felejtse,
S kezeid legyenek óvni mindig készek.

Úgy élj, mintha mindig végórát várnád
S koporsó-vánkosod lenne mindig párnád.
De azért dolgozni erős legyen karod,
Mutasd, hogy a jövőt munkálni akarod,
Testvéries jövőnk megálmódott álmát.

A szíved ajtaja soh'se legyen zárva,
Leljen otthont benne minden szegény, árva.
Ne felejtse, amikor kenyeredet szeled:
Ha megosztod mással, úgy lesz Isten veled
S úgy lesz szent feladat munkád nehéz járma.

Isten adjon áldást házadra naponta,
Benne béke legyen a szépség, a pompa.
Tanúlj tűrni sokat, erősen megállni,
Ebben az új évben jöjjön bár akármí
S legyen a napfény is bármily fakó, tompa.

Meződre dús vetést, kalászdobba magot,
Éleled tengerén jó erős csónakot,
Friss-zöld hitet adjon neked Isten mindig,
Reményed szűk kelyhét töltsse tele szintig.
S adjon az új évben sok békés holnapot.

Szepesi Nits István.

Isten terveinek szolgálatában

I. Királyok 19, 1-8.

Gyermekségüinktől fogva úgy képzeltük magunk elé
Illés prófétát, mint Istennek bátor, rendíthetetlen, győze-
delmes prófétáját, aki Isten ügyének, az igaz ügynek szol-
gálatában a félvilággal szembeszálni kész. És ezt az Illést
a megjelölt szent lecke gyöngye, megtört embernek mutatja
be, akinek lelkén erőt vett a csüggedés, az életúntság.

Illést nem az üldözés, nem ellenségeinek gyilkos ha-
ragja ejti kétségbe, hanem Isten ügyének reménytelenné
válása. Illés mindent megtett Isten ügyének diadaláért. A
Karmel hegyén diadalt is arat Baal papjai felett. Most már
bizton várta, hogy a nép lelkéből örökre eltűnik a kétfelé
sántikálás. És ekkor nagy hirtelen rombadől minden remé-
nye. A próféta futni kénytelen; nem leli honát a hazában.
Úgy tetszik neki, hogy hiába volt egész élete munkája;
elhagyta az Isten, megfélemezett róla, nincs többé a föl-
dön keresni valója. Fájdalmas szó fakad ajkán: »Elég!
Most, óh Uram, vedd el az én lelkemet, mert nem vagyok
jobb az én Atyáimnál!«

Illés egészen lemond magáról.

De Isten nem mondott le róla.

Elég!... Így zokog Illés; hasznavehetetlennek ítéli
önmagát. De Isten szemében alkalmasnak látszik még nagy
feladatok elvégzésére; Isten még fel akarja használni újabb
küldetések véghezvitelére.

Hányszor lemondanak az emberek valakiről nagy reménytelenül. És akkor jön az Isten, hogy bizonyosságot támasszon a szívekben. Hogy akik a belső reménytelenség állapotában élnek, hallják meg az Isten üzenetét, hogy ha ők maguk lemondtak is magukról, Isten nem mondott le róluk, átalsegíti őket tövises utakon, a siralmak völgyein, mert azt akarja, hogy még szolgáljanak néki örök országának diadalra juttatásában.

Isten angyal által közli üzenetét Illéssel. Azok között, akik Isten üzenetét közlik velünk, a legnagyobb a Jézus Krisztus. Azt a boldog bizonyosságot, hogy Istennek gondja van ránk, hogy nem mond le rólunk, sőt inkább megtart, megőríz minket és végbe viszi bennünk és általunk az Ő örök céljait, ezt senki nem hirdette oly erővel, mint Jézus.

Isten nem csak azt adja tudtára Illésnek, hogy nem hagyja el; nem csak újabb megbízást ad neki, — hanem meg is erősíti étellel, itallal. Ezt az új erőt adó ételt és italt mi is ismerjük, Jézus által kínálja nekünk. Ne utasítsuk vissza! Jézus az örök élet kenyerével és italával, az Isten ígéjével, az örök evangéliummal akarja táplálni, üdíteni, erősíteni a mi fáradt, csüggedt, halálra, kárhozatra vált lelkünket. Fogadjuk hálásan ezt a mennyei kenyeret és italt. Hadd legyen ez a mi mindennapi eledelünk. Akkor aztán, ha az előttünk levő út még nem negyven nap és negyven éjjel tartana is, de akár negyven vagy hetven esztendeig is, akkor is lesz erőnk azt az utat megjárni, feladatainkat elvégezni. Jézus szól: »Jöjjetek énhozzám, kik megfáradtatok és megterheltetek, és én megnyúgtatlak titeket.« Szavai nyomán új célok, új életlehetőségek támadnak szívünkben s kik csüggedten, szomorúan jártuk a világot, boldogan adjuk oda magunkat Isten dicsőséges terveinek további szolgálatára.

SZÁZADOK MESGYÉJÉN

1498—1948.

Savonarola Jeromos

450 éve annak, hogy 1498. május 23-án mágián égették el Savonarola Jeromos testét. Egy olasz kiskirályság fényben-szennyben élő városa, próféta-jellemű prédikátora volt ő. A firenzei Szent Márk kolostorból velőthasító élességgel szólt a megtérésre hívó Ige. A város népe köréje került. Azt hihettük volna, hogy félelem és rettegés között új élet születik a városban. A Palazzo (királyi palota) homlokzatára ezt iratta fel: »Jézus Krisztus Firenze királya«.

De éppen ez az Úr Krisztus nem kellett itt. Hogy beleszóljon a féktelen életbe? Hogy senkiből-lettek ennek nevében irányítsák a város életét? Hogy Isten törvénye szerinti demokrata államot építsenek? Hogy az egyház reformációjáról nyíltan szóljon egy dominikánus barát?

Égetett, forróított a barát szíve, szava, mert látta Krisztust »ülvén Istennek jobbán«.

Ha nem szól Arról, kit lélekben látott, nem átkozza őt ki a pápa. A firenzei franciskánusok nem fordítják szembe vele a népet s a nemesek fülét sem furta volna az Isten parancsa. De így, felakasztották. Utána máglyán égették meg testét a tömeg előtt, hogy Krisztus engedelmes gyermeke, mint mártír, drága ösünnké legyen.

1598—1948.

A nantesi edictum.

350 éves lesz április 13-án az a szabadság-okmány, melyet a hitéért annyi harcot állt francia protestáns egyház Navarrai Henrik királytól kapott.

Hogy ennek a jelentőségét felmérhessük, lássunk pár vonást a magyar protestáns egyház sorsával annyira rokon, francia hugenotta egyház életéből.

I. Ferenc király a protestánsokat hitnyomozó törvényszék elé állítja, a saját országában, bár a német reformátorok előtt ugy tündeti fel magát, hogy a francia reformációt támogatni akarja, s az egyházi béke helyre állításán fáradozik. E kétszínű ember utódja II. Henrik alatt az üldözés csak fokozódik, de ezalatt a hívők száma nő és 1559-ben Párisban tartott nemzeti zsinatjukon már a hitvallásukat és egyházi-alkotmányukat, egyházfegyelmeiket Kálvin rendje szerint alkotják meg.

Újabb király, újabb üldöztetés. II. Ferdinánd halálbüntetéssel sújtja az »eretnekeket«. Egy évi gyilkolás után, egy évi szünet áll be, hogy 1562-ben újra két városban omoljon a protestánsok vére. (Vassy és Toulousi vérfürdők). Öt év békésebb idő után, újra fegyvert kell fogni a szabad vallásgyakorlatért. Két herceg, Kondé Lajos és Navarrai Henrik és Coligni Gáspár tengernagy vezeti a csatát, amelynek a végén 1570-ben azzal a szándékkal kötnek békét, hogy a király nővére és Navarrai Henrik közötti házassággal ütnek pecsétet reá. Erre 1572. aug. 24.-én huszonhatezer reformátust gyilkoltak le (Bertalan-éji mészárlás). (A régmúlt árnya az, hogy »hálából« ezért világszerte körmenetet is rendeztek és emlékermet vertek.) A protestánsok nem hagyták magukat, s annyit elértek, hogy egyes városokban szabad volt református-módra Istent imádni.

II. Henrik, a Guise hercegekkel és II. Fülöp spanyol királlyal »szent ligát« létesített, a franciaországi és hollandiai reformáció eltörlésére és Navarrai Henrik francia trónra-lépésének megakadályozására. De a királyt meggyilkolták, s utána Navarrai Henrik katolikussá és királlyá lett. Mint ilyen a nantesi edictumban biztosította egy időre a reformátusok szabad vallás-gyakorlatát mindenhol az országban, Páris és négy nagyobb város kivételével. Engedélyezte a protestánsok számára minden állami hivatal vállalását.

1648—1948.

A westphaliai béke.

Az 1648. október 24-én kötött béke volt a záró aktusa annak az 1618-ban kezdődött háborúnak, mely 30 éven keresztül tartott, a szabad vallás-gyakorlatért, amelyben résztvettek: Csehország, Németország, Magyarország, Dánia, Francia- és Svédország, sőt Spanyol-, Lengyel-, Angolország és Hollandia is.

Ez a béke biztosította ugyan a református és evangélikus vallás szabadságát, de fenntartotta azt a jogot, hogy a földesúr csak az ő hitvallását követő jobbágyot tűrje meg birtokán. Így ez a béke mégis csak *részben* biztosította a vallásszabadságot, mert abból a jobbágyokat kizárta, s annak a kornak szelleme szerint őket hitük miatt még sok zaklatás érte.

1698—1948.

250 éves árvaház.

1698. július 13-án tette le Francke Herman Ágoston a hallei (németországi) árvaház alapkövét. Megújult egyéni életből, megújult közösségi élet támad, mint szikrából a tűz. Jelentéktelen kezdetből, századok alkotása születik, erről szól ez a pár soros híradás.

Francke lelkipásztor volt. Az történt vele, hogy végigtekintett egész multján cselekedetein és felismert bűnei miatt Isten előtt térdre hullott. Újjászületett. A hit dolgában merész és tekintélyt nem ismerő emberré vált, de csodálatos kedvességgel hajolt le a kicsinyekhez, nyomorultakhoz. Időt talált az ifjuság nevelésére, a házában kitett perselybe gyűlt adományból, szegény gyermekeknek vett ruhát, könyvet, majd egy nagyobb adományból 27 gyermeknek a parókia egyik szobájában szegény-iskolát létesített. Volt sok vásott gyermek, olyan is, aki lopott, vagy a könyvét eladta. De Francke nem vesztette kedvét, neki Isten Lelke segített.

Egy alkalommal, midőn 500 tallérnyi adományt kapott, felvett 9 árvát. Nem volt helye. Elhelyezte őket családoznál. Nőtt a gondozásra szorulóak száma. Különböző házakat rendezett be intézményei céljára. Egyszer 1698-ban, egy alkalmas nagy telket vásárolt meg, itt építette fel hatalmas, 250 évig álló árvaházát.

Mustármagnyi hit kell ahhoz, hogy egyházkerületünk intézményei is így nőjjenek be jövő századokba.

1848—1948.

Örök szabadságharcunk.

Március 15-én mindenütt, — ahol magyar él — megünneplik a magyar szabadságharc 100 éves fordulóját. Tudományos Intézetünk a mi figyelmünket is, a nép tekintetét is a méltó ünneplés

felé fordítják. Azt kérik, hogy vizsgáljuk meg egymás között, hogy ez a szabadságharc miképen alakította a magyarság életét, milyen a mai élet 1848-hoz és 1848. előttihez viszonyítva. Milyen emléket őrizz ez a nép a kor szelleméről, vezéreiről.

Szerintünk nem véletlen az, hogy a magyar nép annyi időn keresztül 48-as párti volt. Az sem, hogy a »48-as Kör«-ök szórakozási helyekké züllöttek és az se, hogy sok március tizenötödike magyarkodó, mellveregető ünnepléssé torzult.

Úgy látjuk, hogy népünk mélyen érezte azt, hogy 48 neki még a lényegszerinti szabadsággal adósa maradt. Megismeritek az Igazságot és az Igazság szabadokká tesz titeket.

Sok nemes testvértelenül ment el a felszabadított jobbágy mellett. A nép várja ma is ennek a lelki egygyélételnek testté válását, ami csak Krisztus csodájaképpen történhet meg. A nép várja a megújult, szabadlelkű értelmi vezetőket, hogy merjenek melléülni bizonyágtévással, merjék gazdaggá tenni lelkükből ezt a népet és merjenek fejet fejhez szívet szívhez állítani, hogy legyen ez a centenáriumnak a magyar tékozló fiúnak az atyai házhoz találása. (Lukács 15.—)

MOLNÁR KÁROLY
mezőtelegeri lelkipásztor

LELKÜNK

**Mindannyian, kik itt kevélykedünk,
Meghalunk egyszer és porrá leszünk,
Sok büszkeség, sok nagyság megalázt
S egyforma por lesz koldusból és királybul.**

**Mindaz, mire mohón itt szomjaztunk:
Bucsutlan elhagy, mire meghalunk...
Csak a lelkünk, kivel itt nem töröttünk,
Zokog majd árván, szomorún fölöttünk!**

SZABOLCSKA MIHÁLY

A fejedelemasszony abrosza

A száznegyvennegyedik zsoltár tizenkettedik versében olvassuk ezeket a szent igéket: »Olyanok legyenek leányaink, mint a templom mintájára kifaragott oszlopok«.

A gondolatot, amit a zsoltáríró énekben zengett ki, a görög művészek kőből faragták ki. A görög építőművészeknél találkozzunk az u. n. kariatidákkal, melyek mint nőalakok, szobrok formájában hordozzák, támasztják alá a templom tetőzetét.

Ezek a képek megmutatják nekünk azt a feladatot is, ami a nőkre a keresztyén anyaszentegyházban vár. Az anyaszentegyház története gazdag az olyan női alakokban, akik alázatos engedelmességgel szolgáltak Istenországának.

A mi református egyházunknak áldozatos lelkű, egyházukért fáradozó, olykor sok szenvedést hordozó asszonyai közül e helyen Lorántfy Zsuzsánna emlékét ujtjuk fel.

* * *

Lorántfy Zsuzsánnát Móricz Zsigmond, a maga regény trilogiájában, az »Erdély«-ben úgy állítja elénk, mint a vallás fanatikusát. Ezeket a szavakat mondhatja vele Bethlen Gábor zászlója alá készülő urához: »Nekem legalább is tiz pópista papot hozzon kegyelmed, hogy én azokat itt a vár tömlőcében megigazítsam.« »Énnekem eleven papok kellenek, hogy én azokat a valóságos hitre áttérítsem.«

Ez a beállítás igaztalan. Lorántfy Zsuzsánna, bár a harmincéves háború korában élt, mégis távol maradt minden gyűlölködéstől és vallási türelmetlenkedéstől. Férjét nem követi a vallási harcok mezejére; legtöbbször ő jár közbe az üldözöttekért, akiket, ha kell oltalmába is fogad. — Nagyon igazán ír róla Kemény Zsigmond »Rajongók« című regényében, ahol a szombatosok felekezetét kérlelhetetlen haraggal üldöző ortodoxus I. Rákóczi György mellett a fejedelemasszony úgy jelenik meg, mint az üldözöttek pártfogója, aki oltalmába veszi a szerencsétlen szombatos pap feleségét: Laczkó Istvánnét és gyermekét; sőt a szombatosok főemberének, Pécsi

Simonnak leányát, a szépséges Déborát is. Ő az első, aki a román nép gyermekeinek részére elemi isko át állítottatott Fogarasban; jószágos keze áldólag pihent meg a román gyermekek fején.

Az egyháztörténelem feljegyzi róla, hogy életének egyik legnagyobb keserűségét tulajdon papjai okozták, akik azért támadták meg, mert vágvölgyi birtokára, Rovnyóra befogadta a földönfutó cseh huszitákat. Egyik levelében keserűséggel írja: »Keresve keresik a papok a mi bosszúságunkat, talán koporsónkba is szenvedésekkel bocsátanak.« Lorántfy Zsuzsanna a türelmetlenség századában is a krisztusi életideál megtestesülése. Vallásossága nem merült ki a Biblia olvasásában, a templom látogatásában, imádkozásban, kegyes elmélkedések írásában; hanem gondja van a diákokra, professzorokat nevel, prédikátorokat javadalmaz, templomokat és iskolákat építtet, harangokat öntet. Sokat fáradozik az egyház külső ékesítésén is.

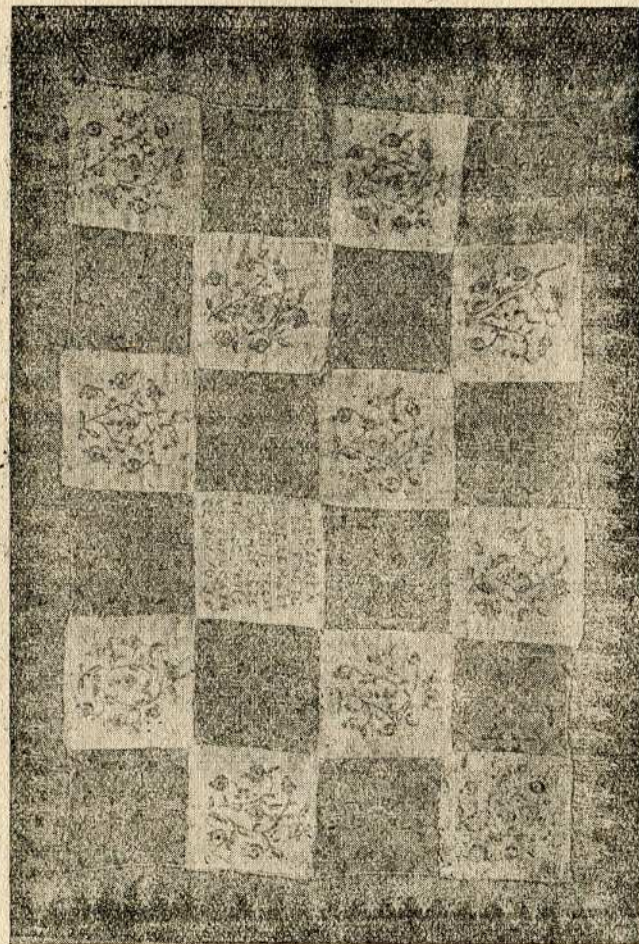
Egyházát szolgálja még kedves időtöltésével: a kézimunkálással, az arany-ezüst himzéssel is. Keze alól remekműű úrasztali terítők kerülnek ki, melyek századok multával is beszélő bizonyosság a fejedelemasszony kegyes lelkületének, egyházszeretetének.

Segítik ebben a munkájában udvarhölgyein kívül a fejedelmi udvarban élő és nevedő leányok is. Boldog volt az az anya, aki leányát gondjaira bízhatta. Így lett a fejedelemasszony, sok előkelő leánynak nevelőanyja, akikbe átlántálhatta egyházához való buzgóságát.

Az udvarában nevedő leányokkal együtt munkálkodik maga is. Kemény Zsigmond az ő előbb említett regényében (Rajongók) bepillantást enged a fejedelemasszony lakosztályába, ahol udvari asszonynépével foglalatoskodik. Óriási boltozatu, nagy ablakoktól megvilágított terembe vezet bennünket, ahol hosszú asztalokon végekben, vagy már munka alatt roppant mennyiségű kelme, nehéz selyemruhák, palástra szánt bíbor és tengerzöld bársony, drága csipke, finom lenszővet, arany, ezüst, gyöngy és tarka színű fonalakszegélyekre, rojtokra, varrásra, himzésre rendeltetve; a nagy asztalok mellett egy sereg asszony és leány; némelyek himzórámák felé hajtják fejüket; igen kényes természetű munkájuk az erős szemek is próbára teszi. Közöttük forgolódnak a formakészítők, rajzolók, akik himzők, varrók, hurkolók számára a mintákat rajzolják elő.

Lorántfy Zsuzsanna leveleiből megállapíthatóan az 1635. és 1636-ik években több hónapot töltött Váradon, ahol a várban pom-

pás fejedelmi paloták várták. Udvari népe itt is folytathatta a megszokott munkát. A belső munkatermekben nem a világi hírságot, hanem Isten dicsőségét szolgálták. Szépséges templomi úrasztali

A fejedelemasszony abrosza.

terítőket készítettek, amelyek munkájában maga a fejedelemasszony is tevékeny részt vett. Közülök való az is, a melyet a fejedelemasszony 1635-ben a nagyváradi református egyháznak ajándékozott.

A terítőre ez van aranysárga hímézve:

LVC 22 EZ AZ EN
TESTEM EZ E
N VEREM EZT
MIVELIETEK AZ
EN EMLEKEZE
TEMRE. VR IES
VS IRGALMAZ N
EKÜNK 1635

Az ékezeteknek ez az elhagyása megfelel Lorántfy Zsuzsánna írásmódjának, akinek fennmaradt leveleiből megállapítható, hogy, bár igyekszik helyesen írni, mégis a hosszú magánhangzók felől sokszor elmarad nála az ékezet.

A fejedelemasszonynak ez az abrosza pompás nagy terítő, mind a négy szélén vert csipkével van szegélyezve; tizenkét tábla igen szép kivitelű reticella csipkéből és tizenkét tábla renaissance stílusú magyar virágos mintájú skofiummal és selyemmel hímzett lenvászon darabból olyképpen van összetéve, hogy a hímzett és a csipketáblák váltakozva sorakoznak egymás mellé.

A terítőt csak huszonöt évig használták a nagyváradiak. Mikor 1660-ban rájuk szakadt a török veszedelem, a menekülők magokkal vitték ezt egyéb úrasztali felszereléssel Tordára, ahol nekik az országgyűlés új otthont rendelt. Az ótordai egyház egy öreg vasládában őrizte ezt a drága klenodiumot, hol bámulatosan jól kiállotta a háromszáz esztendő viszontagságait, úgy hogy ma is használható állapotban van. Itt ott gondos művészi kéz restaurálta.

Ezt a jó állapotban megmaradt finom művű nagy terítőt az ótordai református egyház kétszázhetvenöt esztendő múltával visszahozta a nagyváradi egyháznak s itt a legrégebbi egyházrész, az olasz egyházrész templomának klenodiumai között őrzik kegyelettel.

A Lorántfy Zsuzsánna nagyváradi úrasztali terítőjén kívül sok hasonló értékű terítő lehet egyházközségeink őrzésében. Viseljük gondjukat hűségesen. Egyházunk dicsőséges múltjának emlékei ezek.

Leányok! Asszonyok! Kövessétek Lorántfy Zsuzsánna és a vele dolgozó leányok példáját! Templomaink elvesztett klenodiumait pótoljátok két kezetek munkájával — Isten dicsőségére!

CSEERNÁK BÉLA

Egyházkerületünk középiskolái

Kétszeres összetöröttségéből helyreállt egyházkerületünk lelkeket építő áldott műhelyei templomaink mellett az iskolák. A reformáció minden templom mellé iskolát is épített. Ezek az iskolák — elemi iskoláink — ma is fennállanak legtöbb gyülekezetünkben.

Az elemi iskolák felé a népesebb helyeken latin iskolákat is emeltek, ezek nevelték a nemzet értelmiségét, szellemi vezetőit, terjesztették az általános műveltséget.

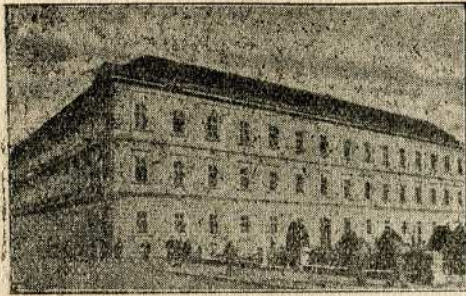
Egyházkerületünkben Máramarosszigeten, Szatmárnémetiben és Nagyvaradon fejlődtek ki ilyen iskolák.

Máramarossziget iskolája a múlt századokban egész az akadémiai fokozatig felemelkedett. Száz esztendővel ezelőtt theológiát is tartott fenn. A theologia megszűntével a jogakadémia erősödött meg. Közel harminc évvel ezelőtt azonban megszűnt a jogakadémia is; csak a nyolc osztályú liceum működött tovább. Ennek a főgimnáziumnak élete is sok viszontagságnak volt kitéve. Három évvel ezelőtt a németek felgyújtották. Gyönyörű szép épülete a tűz martaléka lett. Híres könyvtárát az ősi gyülekezet apostoli lelkületű pásztor a diáksággal együtt mentette meg; a templom karzatára hordták fel.

Szerencsésebb volt iskoláival Szatmárnémeti. Szatmár vármegyét a magyar reformáció bölcsőjének tekinthetjük. A magyar kálvini reformáció itt vert legerősebb gyökeret. A tiszavidéki magyar reformátusság lelkipásztorainak tekintélyes része Szatmár vármegye szülöttje. Sok derék

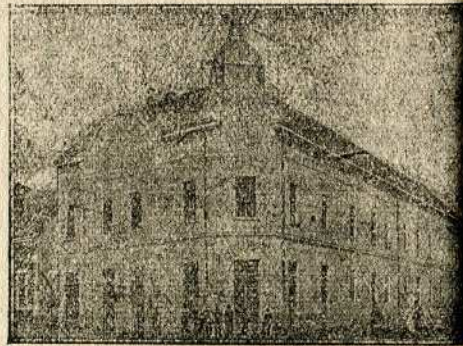
szellemi munkást nevelt fel a szatmárnémeti ősi latin iskola, a mai *református fiú lyceum*. Egyházkerületünknek ma ez az egyetlen fiú középiskolája. — A távolabb lakó

Szatmárnémeti ref. fiúfogimnázium

szülők is bátran vihetik ide fiaikat; puritán szel-
lemtől áthatott interná-
tusban laknak együtt a
vidéki tanulók, a hol ko-
moly munkában, a refor-
mátus egyház szabadság-
szeretetében növekedhet-
nek, gyarapodhatnak test-
ben, lélekben, Isten és
emberek előtt való tudó-
mányban és formálódhatnak az örök mintakép: a Jézus
Krisztus orcájára. — Ifjabb testvérei e sokszázados isko-
lának: a *szatmári tanítónőképző intézet és a szatmári leány
lyceum*. Mindkét jeles iskola
növendékeinek befogadásá-
ra, nevelésére állítottak fel
leányinternátust is. A szülők
bátran fordulhatnak az in-
tézet igazgatói hivatalához,
ahol az internátusra vonat-
kozólag bőséges tájékozta-
tát nyújtanak.

A református szellemi-
ség gyökerei mélyen hatol-
nak a szatmári magyarság
lelkébe s a szatmárnémeti iskolák ennek a szellemiségnek
kivirágzásai. Drága értékeiknek tekintik ezeket a Szamos-
vidéki egyházaink és nem szűnnek meg áldozni értök.

[Református tanítónőképző-intézet]
és leányinternátus

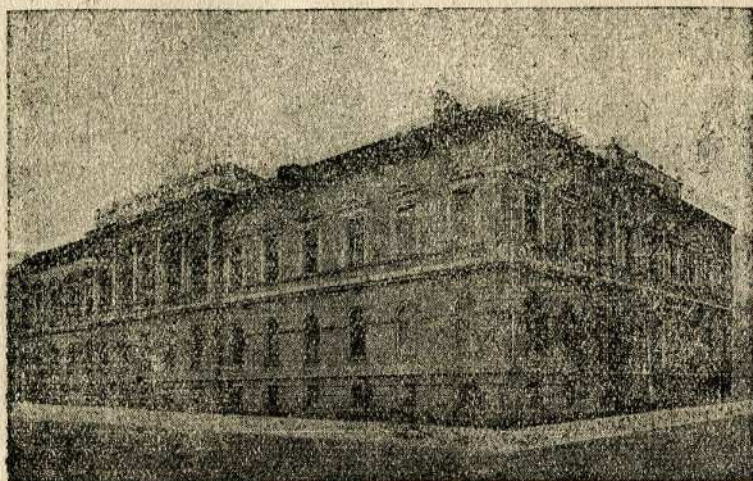

A szatmári református leányiskola

Nagyvárad a legifjabb az iskola fenntartók között.
Valamikor ugyan híres Kollégium virágzott itt, a reformá-
ciótól a török vezsedelemig (1557—1660). Nagyvárad Kol-
légiuma abban az időben felülhaladta a debrecenit is.
Mikor azonban 1660-ban a törökök elfoglalták a várost és
itt minden megsemmisült, amit a reformáció 103 év alatt
létre hozott, a nagyváradi Kollégium megmaradt diákjai
utolsó tanárjukkal átmentek Debrecenbe s így indult meg
a debreceni Kollégium rohamos fejlődése. A nagyváradi
egyház 1784-ben újra feléledt, s egy kis latin iskolát is
építettek. Azonban 1869-ben az egyház minden iskoláját
beszüntetett. A most működő *református leánygimnázium*
1919-ben létesült, mint polgári leányiskola. Tehát már több,

mint egy negyedszázad óta áll fenn. Szépen virágzik. — Épületében működik a század elején keletkezett *Lorántfy Zsuzsánna leánynevelő-intézet internátusa*. Egészséges, szép helyen, közel a Kőrös partjához.

A nagyvárad református leánygimnázium és a Lorántfy Zsuzsánna leánynevelő-intézet internátusa.

Nagyváradnak fiú középiskolája nincs, de van *fiú internátusa*, ahol gondos felügyelet alatt élnek a város különböző állami iskoláiba (fiú lyceum, kereskedelmi fiú iskola, fémipar iskola) járó református tanulók.

Becsüljük meg ezeket a drága intézményeinket, amelyek várják református ifjuságunkat.

Az emlékezetben van valami végzetszerűség; mindenki olyan dolgokra emlékezik vissza, amilyen ő maga. Sorsunk emlékezetünkben van megírva: mond meg nekem, mire emlékszel vissza s én megmondom, ki vagy.

Dr. RAVASZ LÁSZLÓ.

Levél árvainkhoz.

*Kis árvái kis laktói
Annak a szép, kedves kőrösparti háznak,
Áldott árvaháznak,
Tudjátok-e, hogy titeket, mint az édes szülők,
Kik szeretnek, óvnak, opolnak, ruháznak?*

*Tudjátok-e hogy remélni,
Imádkozni, tűrni, hinni kik tanítanak.
Bízni kik tanítanak?
Előttetek derűs eget, a felhő: mögött is
Napsugaras eget, tudjátok, kik nyitnak?*

*Tudjátok-e, kik tanítják,
Hogy itt minden gyermek a másik testvére,
Édes, jó testvére?
S kik mutatnak tavasz-hittel ott a Kőrös-parton
Házatok előtt a nyíló gesztenyére?*

*Száz kéz által Krisztus keze
S Krisztus szeretete a szívdobbanásban.
Minden dobbanásban.
Ott van Ő a gesztenyésben, kint a Kőrös-parton
Ott van az udvaron s bizony ott a házban.*

*Szízfelőlről a csomagot
Az Ő szeretete, az Ő szíve küldi,
Krisztus szíve küldi, —
Úgy-e, hogy a melegsége, szíve melegsége,
Amíg hozzátok ér, az úton nem hűl ki.*

*Áldott házak közel-messze
S áldott, szent árvaház ott a Kőrös-parton,
Kedves Kőrös-parton!
Szívemet a tettekkel, a sok kicsi szívvél
Hálaáldozatul az égre feltartom*

*Évek mennek, évek jönnek,
De a Kőrös-parton a gesztenye nyílik,
A szíven is nyílik...
Ezt az otthoni, szeretetet s a nyíló gesztenyét
Nem felejtitek el, ugye nem, a sirig?*

Szepesi Nits István.

Amíg az árvából Krisztus pártfogoltja lesz

Utnak indultam, hogy megkeressem a titok magyarázatát: árvasorsot mi tesz elviselhetővé?

Kiléptem énem túlságosan bezárt világából, emberektől emberekig mentem. Az ismeretlen embertömegben sok mindenkiel találkoztam: örvendezővel és szomorkodóval, jólöltözöttel és ruhátlannal, gazdagabbal és szegényebbel, rohanóval és semmittevővel. Megállottam beszélgetni velük, kérdezősködtem tőlük: emberekről, életről, kenyérről, ruháról. Az árvák ügye egyiket sem érdekelt, mindenik a maga bajával és gondjával törődött. Istenem, de szomorúak és önzőek az emberek! — tört fel belőlem a sóhajtás. S valami nagyon mélyről jövő, belső hang egyre azt suttogta: Ne azoknál keresd a titok kulcsát, akik előtt mások ügye közömbös. Keserű csalódásomban végleg elfordultam tőlük. S azok felé siettem, akik szívüket és kenyerüket meg tudják osztani másokkal. Kétkedtem: vannak-e ilyenek? A nagyváradi Árvaház 23 árvája hívta fel rájuk a figyelmet. Milyen boldog voltam, hogy megismerhettem őket. Árvákért való törődésükben a szánalmat, szeretetükben a részvétet, nemes jóságukban a segíteni akarást. Melléjük szegődtem, figyeltem, hallgattam őket...

Lassanként egyet s mást kezdtem megérteni: Isten kiöntötte az emberek könnyeppjeit az árvákért.

De hogyan lett ebből a sok könnyeppből árvaház, kenyér, ruha, mosolygás és örvendezés? Úgy, hogy a könyörülő szívű emberekben céllá izmosodott minden akarat, építő munkává teljesedett minden gondolat. A szív emberei fogadást tettek, hogy az élet hontalanjait és elesettjeit magukhoz ölelik. Visszavezetik őket a boldog emberek társaságába. Titkos megállapodást kötöttek arra nézve: hogyan vigyék véghez ezt? Megindították a *Lélekmentés Mozgalmát* s hitre, elszánásra, odaadásra embereket toboroztak maguk mellé. És ez a hatalmas lelki tábor az árvák köré szeretetláncot font. Eddig úgy ismertem őket, mint a szív ismeretlen embereit. De

kétségen felül ma már közismertté vált emberi nevük is: Lorántfy Egylet, Diakónissza Testvérek, Lelkipásztorok, Tanárok, Tanítók, Árvaházi Bibliaköri Csoport. Ki ne ismerné őket? Ki nem hallott felőlük? Árváink szívébe mindannyiójuknak be van írva neve. Hisszük, hogy az élet könyvébe is...

Ami után kutattam, többet megtudtam felőle: Isten az ő elhívottjait *szolgálatra* állította be az árvákért.

A Könnyesepp és a Szolgálat egymásra találva, hódító útra indultak. Városról-városra, gyülekezetről-gyülekezetre mentek. Magukkal vitték a kisírtszemű árvákat. Felhívták a figyelmet az Árvaház ajtaján kopogtató, otthontkérő apátlan, anyátlan gyermekekre. Nem számított az, hogy gyalog kellett menniök. Nem törődtek azzal sem, hogy nehéz munka és fáradtság voltak az útnak velejárói. Még az éjtszakázást is örömmel vállalták. Mert mindennek gazdag volt a jutalma: hittestvérek kitárulkozó szeretete a vendéglátásban, buzgó áldozatosága pénzben és élelemben. Az Isten küldöttjei találhattak ugyan bezárt ajtókat, de bezárt szíveket sehol sem. Ahol az Ige hangján felemelték szavukat az árvákért, ott gazdagon hullott a perselybe a pénz és áldásként érkezett a szeretetcsomag a parókiára. Az árvák iránt ekkora gondoskodást évek óta nem volt alkalma a Szolgálatnak tapasztalnia. Pusztajlak, Székelyhíd, Érmihályfalva, Paptamási, Biharszentjános, Nagyszántó, Kisszántó, Hegyközkovácsi, Fugyi, Fugyivásárhely, Köröstárkány, Várasfenes, Magyarremete, Hegyközcsatár, Hegyközüjlak, Bihardiószeg, Bihar, Biharpüspöki, Gyanta, Csokaly, Érsemjén, Érolaszi, Jákóhodos, Pelbárthida, Poklostelke, Királydaróc, Micske, Mezőtelegd, Biharfélegyháza, Biharvajda, Szatmárhegy stb. gyülekezetei és a Nagyváradi Református Leánynevelő Intézet a nyomorúság sok próbái között mutatták meg jószívűségük gazdagságát.

Messze útról érkeztem az Árvaházba vissza. Vidám s meglepődött árvaarcot látok magam előtt. Isten kegyelmének gazdag világa titkaival együtt feltárult előttem: hívő lelkék *adományában* az árvákhoz Krisztus lenyújtotta kezét.

BITTÓ ZOLTÁN
vallástanár, árvaanya.

A mi mindennapi kenyérünket add meg nekünk ma!

Máté 6, 11.

Ennek a naptárnak olvasói, legyenek földművesek, vagy ipari munkások, kereskedők, vagy hivatalos szobák robotosai, mindnyájan azért fáradoznak, hogy maguknak és családjuknak meg legyen a mindennapi kenyérük. De mikor Jézus imádságát ajkukra veszik és könyörögnek Istenhez: »A mi mindennapi kenyérünket add meg nekünk ma!« — vajjon gondolnak-e arra, hogy a naponként millió és millió ajakról elszálló szó: »kenyér« más és más jelentést nyer, aszerint, hogy Európában vagy Amerikában, Afrikában vagy Ázsiában, sőt ugyanazon ország határain belül is ezen, vagy a másik vidéken hangzott-e el? A föld különböző éghajlata miatt az emberi szervezet más és más kenyeret követel. Az éghajlati viszonyok határt szabnak annak, hogy valamelyik kenyérnek való növény hol élhet meg, hol termelhető.

A következőkben azokat a növényeket ismertetjük, amelyek a földön élő emberiségnek kenyeret, vagy a mindennapi kenyérrel egyenlő értékű, a kenyér pótlására szolgáló táplálékot adnak.

Buza.

Ősrégi idő óta termeli az emberiség a búzát. Hogy hol ringott a búzatermelés bölcsője, azt nehezen lehet eldönteni. Bárhol is volt, tény az, hogy Krisztusunk születése előtt négyezer évvel Egyiptomban már nagyban termelték a búzát.

A hatalmas síremlékekben, a piramisokban, az akkori temetési szokásoknak megfelelően, a halottnak élelmet is tettek koporsója mellé. A legrégebb fennmaradt sírokban is nyomát találjuk a búzának búzaszemek, vagy képek formájában.

A biblia is Egyiptomot említi meg, mint a buza tárházát. A hét kövér és hét sovány esztendő szép története is arra utal, hogy Egyiptomnak már az ó-korban nagy búzatermései voltak, úgy, hogy messze földre való szállításra is jutott fölös mennyiség. Mondhatjuk, hogy Egyiptom látta el az ó-kor művelt országait búzával. Európába is Egyiptomból került a buza. Augustus császár idejében Egyiptomból évente közel kétezer vasuti kocsí rakományt megfelelő búzát szállítottak a római birodalomnak.

A buza ma már az egész földön el van terjedve s a hideg égvét kivéve mindenütt termelik.

Kezdetben a kenyéradó növény magvát nyersen élvezték. Szokásban volt ez még Krisztus urunk idejében is. Jézus tanítványai mikor egy alkalommal az éredő buzamezón mentek át, kalászkokat tépdestek, azokat kidörzsölték s a buza magvait azon módon nyersen ették. Ma is divat, — még a műveltebb országokban is, — a növényi részeknek, gumóknak, magvaknak nyersen való fogyasztása.

Később a magvakat megpörkölték, így jobbizűek lettek és emészthetőségük növekedett.

Az emberi kézművesség fejlődésével aztán a magvakat kövek között törték össze. Ilyen kezdetleges formájú »malmot« sokat találunk az ősemlék településeinek helyein. Egyiptomból sok falfestmény is maradt fenn, amely a kezdetleges őrlést (darálást) megérteti velünk.

Az őrlést némely helyen kőmozsárban való megtörés helyettesítette. Az így megzúzott magvakat kezdetben — talán — egyszerűen megpörkölték (ez lenne a rántás készítés kezdete). Majd vízzel péppé gyúrták és lepények alakjában megszáritották, később megsütötték forróra melegített lapos köveken stb.

A tésztába a levegőből erjedő gombák kerültek. Valószínűleg Egyiptomban sütöttek kelesztett tésztából kenyeret. Innen terjedt el aztán a kenyérsütés mestersége. Európában elég későn lett ismeretes. Franciaország vidékén Nagy Károly császár idejében sütötték az első kenyeret, Európa északi részeiben pedig még csak Mátyás király idejében, tehát körülbelül ötszáz évvel ezelőtt. Ma már a világ minden részében el van terjedve a kenyér. Vannak helyek, ahol közönséges gabonaneműek nem teremnek meg, de manapság már jó közlekedési és szállítási viszonyok mellett minden helyre eljut a kenyérliszt. A Nemzetek Szövetségének legaldottabb alkotása az UNRA, amely a háború után a háború miatt éhező nemzeteknek kenyeret és egyéb élelmiszert juttatott, hogy a népek milliói megmeneküljenek a rettenetes éhhaláltól.

Árpa.

Eredete ugyancsak onnan való ahonnan a búzáé. Termelése, talán megelőzte a buza termelését. A görögöknek feltétlenül az árpakenyér volt a fő kenyérelvelük. Ugyancsak szokásos és általánosan elterjedt volt az árpa-kásának, darának élvezete is. Ma a hámozott árpa szolgáltatja a kereskedésbeli gyöngykását, árpadarából még manapság is szoktak puliszkát főzni.

Az árpából készült kenyér sötétbarna színű, érdes és nem kél szépen, mégis tápláló értéke igen magas, úgy, hogy kenyérré való feldolgozása igen indokolt ott, ahol más kenyérmag nem terem meg.

A rozs.

A búzánál és árpánál — eredetét tekintve — fiatalabb kenyérnövény.

Termelésével azok a szláv népek kezdtek foglalkozni, amelyeket a honfoglaló magyarok a mai Oroszország tájékán találtak vándorlásaik idejében. Oroszországban fontos ága a mezőgazdaságnak. Igaz, a laza, könnyen oltó talaj, — amit a rozs különösen szeret — továbbá az éghajlat, nagyon kedveznek ott a rozstermelésnek, 2—3 méter magasra is megnő.

A rozs termelése tehát Kelet-Európából terjedt el az egész világon

A rozskenyér igen egészséges és tápláló, színe barnább, mint a buzakenyéré, de illata kellemes. Manapság már a rozst is örölik hengertermőkben és az így nyert lisztből szép fehér kenyeret sütnek.

A zab.

A legfiatalabban nemesített és kenyérnövénynek legkevésbé használt gabonanemű: a zab.

Termelésének kezdetei Krisztus születése tájára esnek. A mai Németország helyén foglalkoztak először termelésével.

A zab, ellentétben az eddig tárgyalt gabonafélékkel, nem *kalászos*, hanem *bugás* gabonanemű. Termelése különösen azáltal nyert nagy fontosságot, hogy a rozsnál hidegebb helyen is megterem, ha a hosszú tenyészideje miatt az árpával a versenyt nem is veszi fel, de a *talaj és talajmunkákkal szemben olyan kevés igényt támaszt, hogy egyes helyeken még ma is termelik, mint kenyérnövényt.*

A régi germánok a zablisztból főtt pépet éppen úgy ették, mint ahogy nálunk szokásos a puliszkát élvezni. Skótország, Anglia és Írország egyes vidékein pedig lepényszerű kenyeret is sütöttek belőle. Különösen Skótországon annyira divatos volt a zablisztból készült kenyér, hogy »Lepényországnak« neveztek el.

A kukorica.

A tengeri, kukorica, törökbuza, málé termelését, úgy látszik, a törökök honosították meg nálunk, a neve legalább is határozottan erre mutat. Származása azonban messze tengerentúlra vezet el bennünket, ahol az indiánok kezdték művelni. Az indiánusoknak ez a legfőbb kenyér-növénye és azoknak a nagyműveltségű, híres indián törzseknek, amelyeknek műveltsége az Ó-Egyiptom műveltségével vetekedett, a tengeri volt a fő kenyérnövényük. Hozzánk természetesen csak Amerika felfedezése után került.

Felhasználják még dara és pattogatott kukorica »kakas« formájában is. A pattogatott kukoricát bőjt tájékán mindenütt nagy

mennyiségben készítik, izletes és tápláló csemege gyanánt örömmel fogyasztja a ház apraja-nagyja.

A burgonya (pityóka, krumpli).

A mérsékelt éghajlatnak igen becses kenyérnövénye. A burgonya szintén Amerikából került hozzánk, de rendkívül nehezen terjedt el, sőt bátran lehet állítani, hogy a magyar ember asztalán még ma sem foglalta el azt a helyet, amelyet megérdemelne. Igen tápláló és nagyon olcsó kenyérpótló növény, amelynek használatát kissé divatba kellene hozni.

A mérsékelt égöv alatt kenyér, vagy kenyérpótló anyagot szolgáltató növények: a bab, borsó, lencse, köles, mohar, cirok.

Meg kell azonban említenünk a *talárkát*, a *pohánkát* (hajdina, vagy haricska néven is ismeretes) amely Oroszországban, Szibériában általánosan elterjedt kenyérnövény.

Rizs.

A délvidéki műveltebb népeknek legközönségesebb eledele, és kenyere a *rizs*.

Ázsia leghatalmasabb népessége a kínai, kizárólag rizzsel él, ugyancsak a japánok és a Föld forró égöve alatt lakó számtalan más nép is a rizsben találja fő táplálékát. A meleg égöv egyes helyein vadon is terem és a lakosok úgy gyűjtik össze a mezőről.

Bírvást 900 millióra tehető azoknak a száma, akik rizzsel élnek és más kenyeret nem esznek, nem ismernek. Készítési módja annyiban különbözik a mi kenyérünktől, hogy nem sütik, hanem hán-tolás után egészben megfőzve, rendszeren só nélkül élvezik az ételek mellé.

A rizsnek óriási előnye az, hogy rendkívül bőtermő. Holdanként 50—70 mázsát is ad a hazájában.

A rizs feltétlenül a búzával egyenlő rangú kenyérnövény, sőt annyiban felül is múlja a búzát, hogy több ember él rizzsel, mint búzával.

Jam.

A földalatti gumóknak fontos szerep jut a délvidéki népek konyhájában is. Nagyon sokféle gyökeret, gumót megesznek a műveletlen népek. Érdekes szabályt tartanak azonban be. Csak azokat élvezik, amelyekről látják, hogy a vad-, vagy háziállatok is eszik, mert ezekről tudjuk, hogy ösztönüktől vezetve mérges növényt nem esznek.

Ázsiában a jam ismeretes, melynek gyökértörzse 15 kilóra is megnő.

A szőlőbab.

Ázsia keleti részén igen elterjedt kenyérnövény. A hüvelyesek között elsőrangú fontosságú, amelynek termesztésével nálunk itt-ott mintegy 50 éve foglalkoznak — Egy időben már attól tartottak Európában, hogy a minálunk divatos kenyérnövényeket ki fogja szorítani, mert a vegyi elemzések azt mutatták, hogy tápanyagtartalom szempontjából a legértékesebb növények közé tartozik. Ezenkívül talaj, éghajlat tekintetében egyáltalában nem válogatós, az elvetett magot 100–150-szeresen fizeti vissza. Nagyobb városokban magas tápanyag tartalma miatt lisztjét árulják is, amelyet igen sokféleképpen használnak fel.

Manna.

Ki ne ismerné az erdei fák kérgén élő zuzmókat? Éppen ilyen növény a *manna-zuzmó*, mely a legszárazabb, köves sivatagban is megél, sziklákon, köveken és homokon. Elszáradva a nagy sivatagi szelek felkapják, mint a papírt és ha az eső esni kezd, a víztől megduzzad, földre hull: manna eső esik. Erről ír a Biblia is a zsidók pusztában való vándorlásánál.

Sok ezer esztendő telt el azóta, hogy a zsidók 40 esztendőn keresztül Kánaán földjének határáig mannával éltek. Ez a sok ezer év az ázsiai sivatagok lakóinak haladásában semmit jelent, nyomtalanul elrepült, mert ma is éppen olyan módon használják fel a mannát, amint azt a Bibliában olvashatjuk.

A zuzmó.

A növényevő állatoknak való füvek, fakérgék, a sarkvidéken kenyérszámba mennek és az ember is azokat eszi. Régebben az izlandi és rénszarvas zuzmóból kenyeret is sütöttek tisztán, vagy gabonaliszttel vegyesen. Északi népek még ma is sokféle formában használják fel egyszerű konyhájukban ezt a kétféle zuzmót.

* * *

Megismerkedtünk a föld népeinek mindennapi kenyerével. Mikor gondolatban beutaztuk a Föld kerekességét, hálás szívvel köszönjük meg Istennek, hogy minket ide telepített le. Itt születünk, itt lakunk, dolgozunk, itt zöld mezők, virágos rétek ölében terem a kenyér. Hadd feszüljenek az izmos karok, hadd műveljék boldogan a földet s hadd szálljon a milliók ajkáról az imádság a Teremtő felé:

A mi mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma!

DALOLÓ ÉHSÉG

Egy teremtett lélek se élt Szalontán, aki úgy tudott volna kacagni, mint az én kis néném. Az egyik szomszédunk, egy nagy, hallgatag tímár mondta is sokszor anyánknak:

— Na, ez a gyerek tisztára áldás.

Samu bácsi, a kis ócskás zsidó, aki sokat jajongott és szívetépő imákkal perelt az ő Jehovájával a szegénység miatt, erősítgette a tímár szavait:

— Az . . . De milyen áldás.

Aztán Kósáné, Szekeresné, a két kenyérsütögető asszony! Ezek azt mondták, hogy több annál is . . . , több az áldásnál. Bodó, a szívbeteg, vén kolompír-csész valahányszor csak találkozott kis nénémmel, mindig megáldotta. Ha dagadt lábán tapogatva jött esztendén haza, benyitott hozzánk és így szólt:

— Te jó kisjány vagy! Álgyon meg a jó Isten érte.

Hát igen, híre volt az én kis nénémnek. Közelebbi s távolabbi szomszédaink valamennyien tudták, hogy amíg anyánk kemény munkában fárad és nap-nap után egyedül hagy minket, ő gondoskodik rólam, az öcsémről, meg a bátyámról.

Én nyolc éves voltam akkor, az öcsém hat, a bátyám tíz, s ő, a kis néném, tizenhárom.

Abban az időben sokszor előfordult az, hogy nem volt nekünk mit ennünk. A kis néném ilyenkor odavezetett bennünket a létrához s a létrafokon sorba ültetett minket és azt mondta:

— Na, gyerekek, most kacagjunk!

Ő kezdte mindig. Először lágyan és puhán, aztán mindig csengőbbben. Mi előbb csak kuncogtunk, de a kis néném addig újrázta, míg a végén mindnyájan kacagtunk. Kacagtunk, hogy a könnyünk is kicsordult bele. Ilyenkor átnézett a kerítésen a szomorú tímár, másik felől a két sütögető asszony; az utcán a nénikék megálltak, csóválták fejüket és kacagtak ők is.

— Na hát, csuda ez a kisjány, — mondták — és megtelt a környék kacagással. . . Ha Samu bácsi arra járt a kordéval, olyankor megállította a vedlett szamarát az utcán és gyorsan az ajtónkig jött, hogy ő is kacaghasson. S amikor így, együtt jól kikacagtuk magunkat, boldogan néztek egymásra, s úgy széledtek szét. Mind-

annyian ismertek minket, mindannyiójuknak nagy gond volt a kenyér és mindannyian tudták, hogy mi éhesek vagyunk.

— Hiszen nem hagyja el őket az Isten — szoltak egymáshoz nagy hittel.

Lassanként nemcsak a közeli, hanem a távolabbi szomszédok is összebarátkoztak. Ami kihült bennük, az egymás szeretete: ott, a mi ajtónk előtt, a kis néném kacagása megint felmelegítette. És kezdték újra szeretni egymást. Néha megtörtént, hogy az egész délutánt átkacagtuk. Csak amikor már a kisöcsém kacagása zokogásba fült, állottunk fel a létra fokáról és körülvettük.

— Hát téged mi lelt kis pulya? — kérdeztük egyenkint.

— Nizzítek mán! — kacagta el újra magát a kis néném. — Hát nem kicsurran a könnye a nagy kacagástól! Nevettünk tehát mink is tovább, csak a kis öcsém temette két tenyerébe az arcát, vézna kis sovány vállai megrándultak a sírástól, úgy panaszkodott:

— Éhes vagyok! Kenyérke kell...

Ilyenkor a kis néném előre hajolt, csenevész karját az öcsém nyakára fonta s fülbe kacagott, de úgy ám, hogy szinte fuldoklott bele. Kacagott és köhögött.

— Te kis marha! — mondta, mikor szóhoz jutott, — hát nem tudod, hogy azért kacagunk, hogy a kenyérke meghallja és előjőjön?

A kisöcsém reménykedett és újra elkacagta magát. Valamelyikünk kitalálta, hogy ha nem jönne elő a kenyérke, mink megyünk utána és megkeressük. Azonnal le is szálltunk a létra fokáról s megindítottuk a hajszát az eltűnt kenyérke után. Elöl a kis néném ment s nagyokat szökött. Mi meg utána... S kacagtunk egyre és a szemünk karikázott. Felforgattunk minden tégladarabot, benéztünk minden sarokba, fel-alá az udvaron, le az üres kertbe; labodák alatt s mindenhol átkutattuk, ahol csak elérhetett egy szelet kenyér.

— Nincs I, nincs... Nincs kenyérke! — nyöszörögte a kis öcsém.

— Hopp, itt van! Hopp ott van! — kacagott a kis néném és futott. Szinte már nem is jár, hanem a levegőben lebeg, úgy képzeltük.

S egyszercsak, mikor már alig pihegtünk a fáradságtól, benyúlt a nádereszbe s kikapart onnan négy darabka kenyeret. Négy igazi, száraz, fekete darabkát. Úgy rejtette oda, hogy napokon át le-letört a kenyérporciójából egy kis részt és a nádereszben összegyűjtötte. Anyámnak fel is tűnt, hogy a kis néném sápadtabb és erőtlenebb, mint szokott, s hogy jobban-jobban reszket a köhögésnél.

— Mi van veled, Veruskám? — mondta neki szomorúan. De a kis néném a nyakába ugrott s kacagott csilingelően, míg csak erőt nem vett rajta a fuldoklás. S ez így ment napokon át minden este: a kis néném kacagott anyáknak... Csak akkor nyöszörgött néha-néha, mikor már lefeküdtünk. Sokszor arra ébredtünk, hogy

anyánk éjjel felkelt, törölgette a kis néném arcát s aztán nézte hosszan — hosszan és sirt...

Igen: Mikor aztán megkerült a kenyérke, körbe ültünk az udvar közepére s a kis néném ott apró falatokra tördelte a megkerült kenyeret. Lassan csinálta, hogy teljen az idő. Mi meg néztük csodálkozó, nagy szemekkel. Mikor már az utolsó darabka is falatokra volt tördelve, középre tette az egészet egy lapulevéltre. Mi, ketten a bátyámmal, vártuk türelmesen, csak a kis öcsém nem birt magával. A szája szinte lázasan piros volt és reszketett. Sirt és kacagott egyszerre. A szomorú tímár portájáról átnyult a kerítésen egy lombos eperfa galy. A nagy, kövér, fakó epreket már rég leráztuk ró a, csak néhány zsendült szem tarkálott még a levelek közt. A kis néném azt mondta napokkal az előtt, hogy akkor ehetünk epret csak, ha lesz hozzá kenyérke. Igen, mert egyik kenyértelen napon, délfelé, mikor már alig vánszorgott az éhségtől, megevett félmaroknyi epret s akkor nap délután nagy jajszóval jajgatott és fetrengett körül a nagy kopasz udvaron.

Odanyujtotott hát a kis öcsémnek három falat kenyérkét és azt mondta:

— Kis poronty! Szabad epret is enni.

A kis öcsém aztán sokáig viaskodott az eperfa gallyal; ugrált, forgott, izzadt, míg pár szem epret levert. Mi meg körülültük a kenyérkéket s kacagtunk tele torokkal és vártuk, míg miránk is sor kerül... Vártunk úgy, hogy szinte verejtékeztünk bele. S mindig azt, akire rákerült a sor, a többi nagy álmélkodással nézte, hogy pillantok alatt falja föl a kenyérkét és az epret.

Csak ő, a kis néném, ő nem evett, se epret, se kenyeret.

Biztatott csak bennünket és kacagott felénk. Én azért felfogtam egy-egy pillantását, ahogy sóvárogva nézte a kenyérkét. Mikor egy falatot elnyeltünk, szinte velünk nyelt ő is. Nyelt és kacagott. De nekem úgy tetszett, mintha már sikoltana. A kacagásra a dagadt-lábú kolompircsős benyitott hozzánk s megált mögöttünk, a botjára támaszkodva. Csak akkor vetjük észre, mikor kinyujtotta kezét a kiseném felé.

— Te jó kisjány vagy! Algyon meg a jó Isten írte — mondotta, aztán elsántikált.

Már-már alászált a nap, de még mink mindig ott ültünk az udvar közepén. Ütünk és kacagtunk... És kacagtunk addig, amíg kis néném újra fuldokolni nem kezdett...

Lassan jött rá a köhögés. Előbb ritkán, aztán sűrűn és hosszan, hosszan, s a végén felájultan feküdt a porban. Ekkor jött haza a két sütőgető asszony. Közeli és távoli szomszédok is állottak az utcán, a kis öcskás zsidó, Samu bácsi is jött hazafelé — s a szo-

morú tímár rákönyökölt a kerítése szélire és örömmel szólt nekik:

— Ez a gyerek tisztára áldás!

— Az, csakugyan az! — mondotta a kis görbe zsidó.

— Több annál — vélekedett a két sütőasszony.

— Bolondos, aranyos kisjány — mondták a többiek és kacagtak. Aztán köszöntötték egymást szeretettel és szétszéledtek. Szegény emberek voltak és siettek a dolguk után.

Nemsokára hallottuk, mintha a szomoru tímár füttyörészne. Vagy csak egy messzi ajtó csapódott be és nyikorgott, ahogy benyitotta valaki? Csend lett. S a csendben mi összebujtunk, mert azelőtt megtanultuk, hogy jó a csendben és a porban összebujni.

És akkor nemsokára jött anyánk. Lassan jött, görbe vállal és meg állott fölöttünk, olyan mozdulatot tett, mintha összerogyna. Aztán lehajolt, két csontos kezével letörölte a kis néném verítékét és nézte őt és nézett minket és sírt... És sírt addig, amíg a lombokat be nem lepte az esti por. Akkor a kis nénémet a karjába vette és megindult vele át az udvaron. A kis öcsém meg kivett a zsebéből egy szem epret... és kivettem én is, kivett a bátyám is, és vittük utánuk. A kis nénémnek tettük félre ezt a délutáni lakomából...

S utánunk lassan és suhanva jött az este... Suhanva és oly barnán, mint a gyász.

IMA.

*Gyötör a kétség, adj erőt Istenem,
hol a Te hajlékod, hol vagy jelen?*

*Hol aranytól roskadozik a házad,
vagy ahol a lélek a Te várad.*

*Hol bíbor, tömjén, mirha hirdeti Neved,
vagy ahol csak a szívek dicsőitenek?*

*Hol házadnak kupolája az egek felé ível,
vagy ahol gerendás hajlékot kérges kézzel*

emeltek őseink, hol ma is zeng a zsoltáros ima:

Te benned bízunk Uram eleitől fogva...!?

Dr. OLCHVÁRY BERTALAN

Felolvasni

dec 28. vas
este

NAGYANYÓ

Irta: Kovátsné Percz Ilona

Valamikor kétméteres pántlika díszlett a hajában s Klárinak nevezték. Abban az időben a lányok még leeresztett hajjal jártak, nem raktak előre kontyot, mint manapság, megvárták, míg felteszik nekik. De bezzeg nem is soká kellett arra várni. Klári is — a szegény árvaleány — hamarosan asszonysorba került.

Szegény leánynak szegény a párja is. De nem baj az. Csak legyen meg bennük az igyekezet és takarékoság. Kláriékat a szorgalom nemsokára odáig vitte, hogy a domb alján egyvégű, szalmafedeles házikót tudtak csinálni. Igaz, nagy türelemmel. Úgy hordták össze, mint fecske a parányi fészket. Egyszer fát talpnak, gerendának; aztán maguk hányták a követ, vetették a vályogot, csépeleték a zsuppot. És a kicsi asszony mindenütt ott volt az ura mellett. Bele építették ebbe a kis házba fiatalságuk minden erejét, verejték-cseppjüket, ifjuságuk minden álmát. Talán azért is lett olyan drága nekik!

Az első kacagó cseppség tovább sarkalta őket, hogy vágják bele a csákányukat a házmegetti kőbe. Százszor visszapattant az írtókapa. De addig törték-zúzták a makacs köveket, míg belekényszerítették a szöllő finom gyökérszárait: hadd legyen a kisiunak édes, lágy szöllő is.

Az Isten útja nem a mi útunk. Klára asszony három gyermekkel magára maradt. Nehéz özvegyi évek jöttek rá. Gyermekének kenyeret, ruházatot kellett keresni. Még a falatját is hazahozta nekik. Gelebéből tartogatta őket. S ki tudná hány ezer rőf fonalat nyujtottak végig szapora ujjai a hosszú téli éjszakákon, pislákoló mécsvilág mellett — míg gyermekei édes gondtalansággal szenderedtek a puha meleg ágyban...?!

Istennek úgy tetszett, mikor már némi hasznukat vette volna, a három gyermekből csak egy maradt meg az édesanyának.

Klára asszony nem vetette le többé a gyászruhát. Sirig hű

maradt halott urához, meghalt és élő gyermekéhez. Akiket eltemetett, azokkal eltemette testi vágyait. Aki megmaradt, arra lelkének minden melegét ráárasztotta. Rabja lett fiának. Elutasította a kérőket. Mert nem tudná elnézni hogy valaki az ő Egyetlenét meglökdösse, vagy talán meg is üsse.

Péter az agyonszeretett »egy« gyermek, hatalmas szálu, hetyke fiúvá nőtt, kire büszkén nézett fel anyja, a kicsi asszony.

Tavasza kelve, mikor a barackvirág pirosolni kezdett a hegytetőn, a szőlővesszőn megduzzadt a rügy; kikerics és kásavirág tarka szőnyege futott a szilváson át; Péter megállott az anyja előtt:

- Házasodni szeretnék édesanyám!
- Kit akarsz elvenni fiam?
- Kádas Esztit...

— Szép, derék, ügyes leány. A minap is segített nekem kiszűlni a folyón a szapult ruhát. Legyen rajtatok Isten áldása!

* * *

Őszi szelek fujdogáltak a hegytetőn. Reszketett bele a sárga lomb. Az egykori Klári, akit az évek lassan nagyanyóvá változtattak, fázósan húzódott össze a pinceajtóban. Ide szorult, mióta a fia aláíratta valami írásnak. Azóta kitették a szűrét a házból. A házból, amit az urával együtt ő épített, ami nem volt többé az övé. Hisz lemondott róla. Még a haszonélvezetről is. Mert az volt megírva abban az írásban. Akkor nem értette. De sajnos mostmár nagyon is érti. Későn. Mert pince lett a lakása. Nyáron megjár. Hűvös. De télen megveszi benne az Isten hidege. Se ablaka, se tüzelője...

Pedig novemberben felfér a tűz. Nappal csak el van a szomszédoknál, jó embereinél, de örökkéig azoknál sem lehet. Meg estére mégis a maga vackára vágyik az ember. De úgy látszik, hogy a fia elfelejtkezett róla. Az bizonyos, hogy alkalmatlan odafenn az ő kis motyója. Egy egész sarkot elfoglal az ágy, meg az öreg láda, melyről régen lekoptak a tulipánok.

— Istenem, Istenem, mire is jutottam vénségemre — törölgette szemét kötője csücskével.

Kis unokája tötyögött le hozzá. Annak a szívét még nem tudták egészen elidegeníteni tőle. Vagy a gyermeki ragaszkodás abban leli magyarázatát, hogy nagyanyó zsebéből mindig kikerül valami. Egy-két dió, alma, körte, aszalt gyümölcs. Mikor mi. A kisfiu oda dörzsölődött hozzá, mint a cica.

— Meséljen nagyanyám — kérlelte a kisfiu és a nagyanyó mesélt.

— Vót aranytyúk-tojt aranytojást — kötött aranyfiakat — jaj, de hiába... Vízre vitte — víz a fiát elvitte — a jány a korsót összeütötte — a víz vérré vált — jaj, de hiába...

Nem volt ennek a mesének se füle, se farka. De nagyanyó nem tudott más mesét csak ezt az egyet, gyermeknek meg szörnyen tetszett. És nagyanyónak sokszor el kellett mondani. Szegény, nem is sejtette, hogy ebben a kis mesében tulajdonképpen a maga szomorú sorsát mesélte el.

Aztán piros almát vett elő ruhája rejtekéből, amit a kis fiunak tartogatott. Mohón haraptak bele az apró egér-fogak. Anyja éppen akkor ért oda s rászól a gyermekre:

- Lökd el az almát!
- Nem lököm — mondta durcásan a kisfiu.
- De piszkos — szólt az anyja.
- Nem piszkos — makacskodott a gyermek.
- De piszkos, mert nagyanyád adta — azzal kikapta a kezéből az almát és elhajította messzire.

A gyermek bámult. Nagyanyó szeméből kigördült a könny, s felsírt lelkében az elmondott mese:

Vót aranytyúk — kötött aranyfiakat — jaj — de hiába...

* * *

Az idő egyre zordabbá lett. Nagyanyó reggelenként a nagy hótól alig tudta kinyitni a pinceajtót. Nem bírta tovább a hideget. Felköltözködött, de mihelyt betette a lábát, menye kinyitott ajtót, ablakot, szellőztetett... Ha meg falált fogni egy fazekat, rögtön megmosta. Éppenséggel nem állhatta az anyósát.

Egyszer nagyanyó forgácsot szedett az udvaron. Be akarta vinni a tűzre. A fiatal asszony rátámadt:

- Hova viszed, nem a tiéd az, nem te hoztad azt az erdőről.
- Felvehetek tán ennyit? Mikor a te urad kicsi volt, én a hátamon hordtam a fát, hogy meg ne fagyjon...

— Hallgass — kiáltotta a menye — te piszkos, te bűdös, te utálat — s nekirontott az öregasszonynak, mint egy forgószél s úgy döntötte fel, hogy az szegény elterült a földön, mint egy vihartól letépett ág.

— Hát miért vagyok én útálat — zokogja nagyanyó feltápáskodva — szegény vagyok én, kóduš vagyok én, de azért tisztán tartom a kis szetye-motyámat...

Fia ott állott, látta mi történt s nem szólott egy szót sem. Fia, akit pedig ő olyan keservesen nevelt, fia, aki hónapokig eljár mellette, hogy azt se mondja: befellegzett...

Vót aranytyúk — kötött aranyfiakat — jaj, de hiába...

* * *

Karácsony havában a falusi udvarokon idillikus élet folyik. Disznóvisítás, fellobogó tűz, a kistűz mellett szorgoskodó, zsvajgó lármás gyerekcsapat varázsolják meleggé a havas, téli világot.

Aki csak teheti, hízlal legalább egy kis malackát. Peteréknél is disznótor van, de a fia nem szól az anyjának: jöjjön kóstoljon maga is! A vendégek jókedvűen kortyolgatják a bort. Nagyanyó ott ül az ágyán. Nem szól hozzá senki. Fia hátat fordít neki. Nem jut eszébe megkínálni anyját abból az italból, melynek tövét az urával együtt ő ültette...

Én ültettem a rózsafát, más szedi a virágát — dalolják vígan a legények.

Nagyanyó csak hallgat. Mélységes keserűség markolássza a szívét. Nem kíváncsi ő. Mert eszik ő hurkát is, kolbászt is, iszik rá bort is. Adnak neki a tiszteletes asszonyék, de mégis fáj, hogy a fiától ezt érdemli. Ha már a menyé nem is, de legalább a fia... akit ő a »gelebéből« nevelt fel... Kis unokája totyog hozzá.

— Nagyanyó, hogy van az a mese? A víz vérré változott, vagy a vér vízzé változott?

— Igen, igen a vér vízzé változott — motyogja nagyanyó elbúsultan, sírásra görbült szájjal, fátyolos szemekkel.

* * *

Nagyanyót a nyolcvan év egészen összetöpörítette. Aszott természetén lóg a ruha. Kötője indulóban, pedig csak a vászon madzag lazult meg kissé. Arcán, ha megolvasszánk százig menne a ránc. Szemét észrevétlenül lepte be a hályog, meghomályosította az elsírt sok könny. Járása tétova, botorkáló. Egy gyermek könnyen felborítaná. Ha elindul botot vesz kezébe. Fia csúfondárosan szól oda neki:

— Talán hívogatni jár avval a vőfélypálcával?

— Igen fiam, hívogatok a lakodalmamra... Megássza tán nekem is valaki a sírt.

— Megássuk — röhög a fiú — a fütül való fára meg felírjuk: »Hóttál vón meg régebben, tettek vón le mélyebben...« Tréfa akart lenni, de az öregasszony félig vak szeméit elfutotta a könny, befordult arasznyi kamrájába, hol sokáig zokogott lelkében a mese:

Vót aranytyúk — kötött aranyfiakat — jaj, de hiába...

* * *

Pétert már három hete ágyba fektette a betegség. Bénaság nyűgözte le tagjait. A lábán kezdődött a baj és lassan húzódott felfelé. Már egészen a nyelvéig jutott. Zsongnak benne a gondolatok, de nem leli a hangot, mellyel hallhatóvá tegye őket... Szíve még ver, de mi lesz, ha az a kis billentyű megáll?

Rémület fogta el. A még érző teste összeborzongott. Szédítő mélység nyílt meg alatta. Pedig de szép az élet, óh be gyönyörű a barackvirág!

»Tiszteld atyádat és anyádat« égette belsejét a kegyetlen vád.

Törött anyóka somfordált be hozzá:

— Fiam, fiam, mit kellett nekem megérni — sírta. — Drága szívemen nőtt egyetlen gyermekem. Hogy kell tégedet látni, mint egy elhervadt virágot. Bárcsak én feküdnék itt helyetted! Jaj! Ki fog engemet eltemetni? Nincs nekem már senkim ezen a világon...

— Ki innen! — kiabált a menyé. — Mit sírsz, mit óbégatsz? Te nem vesztettél semmit...

— Ne, ne, ne zavard ki — akarta mondani az élőhalott. Hadd borúljak még egyszer vállaira, mellyen annyiszor elringatott... Hadd csókoljam meg sovány kezeit, melyek énmiattam száradtak el... Hadd fűrösszem meg lábait szívem bűnbánó könnyében, hogy annyi sokszor megbántottam... Hadd mondjam meg neki egyszer, csak egyetlen egyszer még, amit már régen elfelejtettem mondani: Édesanyám!

Szája mozgott, beszélni akart. Kínosan megfeszülve erőlködött. Szeméből ömlött a könny. De nyelve nem mozdult. Nem adatott meg neki a kegyelem, hogy szólni tudjon.

* * *

Évek múltak.

Nem áll már útjában az öreg asszony, de Péter felesége arcáról mégis lefonnyadtak a piros rózsák. Puha gömbölyűsége nap-nap után hullott le róla. Nincs az ura, hogy mindent a helyébe hordjon.

Rászakadt a küzdelem, árvaság, gond és bánat. Az ura betegsége adósságot hagyott. Fia tengeren túl kergeti szerencséjét. És a gőgös asszony is megtanult sírni. Miért, miért, — ismételteti hosszú, magános, könnyes éjszakákon.

Pár év se telt el, ott állott ő is az élet és halál mesgyéjén. Szenvedésében nem volt mellette senki. Alig nyitottak rá ajtót. Majdnem éhen halt. És az elhagyatottság félelmes, ijesztő óráiban eszébe jutott: Nagyanyó. Megvilágosodott előtte minden. Meghalt, de előbb megtudta, hogy Isten keze érte utól.

A bermudai protestánsok éneke.

— Andrew Marvell (1621–1678) * —

A szél, mely alkonyatra már puhán
zenélt a sárgapartú Bermudán,
a lágy szél, mely lazacszín hold alatt
cirógatott élőt és holtakat
hallotta kék ködökbe révedett
brit vándoroktól ezt az éneket:

— »Itt, hol köröttünk nincs, csak víz meg ég,
mit zengnénk, mint az Ó dicséretét,
igéiért, amelyek átvezettek
útvesztőjén a hullám-ezredeknek,
hol zöld örvénytölcsérben forrt a só,
s a mélység titkát hátán hordozó
szökőkút orrú bálnanép között,
és fellebbenti már a kék ködöt,
amely mögött nevetve integet
egy otthonunknál otthonabb sziget,

* Ez a vers a protestáns-üldözések korában született. Azok az angol protestánsok szólalnak meg benne, akiknek hitükért el kellett hagyniok hazájukat, s a távoli Bermuda-szigetekre kellett kivándorolniok, a ködös brit szigetekről az Atlanti-Óceán tropusí tájaira. — Ajkukon Isten nevével mentek számkivetésbe.

hol nem leszünk orkánok béna rabja,
s nem ér utol a hitviták haragja,
Itt fest már nekünk Ó örök tavaszt,
hol háromszor vet s arat a paraszt,
itt küld minket halászni meztelen
nagy kék halakra minden estelen,
s a langyos légből lágyan és puhán
kolibriket sző minden délután,
s érett narancsot lenget fenn a fán,
mint aranylámpát beril éjszakán,
s gránátalmákban kincset rejteget,
kincset, minőt Ormus se sejtethet,
kincset, mely hamvas, mint csiszolt opál,
s lábunk elé nagy dinnyéket dobál,
s szőlőt növeszt, kelyhünknek drága bort,
melyet zömök karója nyögve hord,
s tornyos Libánon minden cédrusát
önön kezével hozta ide át,
így díszítvén a lankák kertjeit,
s dagályával borostyánt hengerít,
és mikkell hívságunkban hencegünk,
gyöngyöt s korált marokra szór nekünk,
korált és gyöngyöt, dús gyöngyöt, amely
úgy fekszik itt, akár a hópehely,
s templommal vár, úgy rendezvén a mélykék
tenger felett a kősziklák szeszélyét,
hogy köztük, mint ó-gót dombolt alatt
állunk, míg lenn hullámok zsonganak,
s mit zengnénk itt mást, mint az Ó nevét,
míg zoltárunktól visszazeng az ég,
és visszhangjától, hogyha visszazáll,
a mexikói messze tengerár?»

Így hangzott kék alkonyba elvesző
daluk, míg húzott minden evező,
s csupán a szél, mely lazac hold alatt
cirógatott élőt és holtakat,
hallotta kék ködökbe révedett
brit vándoroktól ezt az éneket.

FALUDY GYÖRGY.

A PÁLCA

Volt nekem egy öreg tanítóm. A kicsiket tanította, az első-második osztályosokat; két évig jártam én is elébe. Jó ember volt, hálával gondolok rá ma is. Értett a nyelvünkön, jóízűen mesélt, képekben beszélt; könnyen, játszva tanultunk a keze alatt. Csak a fegyellemmel volt baj. Abban az időben a fegyelmezés volt a legfontosabb kérdés s a fegyelmezés legfőbb eszköze a pálca volt. Keményen suhogott az oktatók kezében, szorgos munkára serkentette a könnyüvéru hanyagokat, szörnyű erőfeszítésre a nehéz fejeket, megtörte a legmakacsabbakat is. Félelmes hatalommal uralkodott a gyermekek országában ez a mindenütt jelenvaló »segédtanító úr«. Kék csíkok, síró szemek, ijedten dobogó szívek hirdették megfelebbezhetlen ítéleteit.

A mi iskolánkból számúzve volt ez a csipős magaviseletű zsarnok. Minket az iskola nem fenyegetett. Hivogatott. Otthonunk volt, ahova könnyű szível mentünk, ahova vágyakoztunk. Sohasem voltam olyan boldog, mint akkor. Aranynapok voltak azok, mézízük volt; annyi idők múlása sem tudta eltörölni lelkemből emlékét, emlékének édességét.

Már korareggel felgyültünk, megindult a tereferé, a pajtáskodás ezernyi apró tréfája. Az egyik az újkötésű labdáját mutatta be, a másik négyszemélyes gyeplőjét. Megcsodáltuk Varga Bözsi legújabb remekét az ezer és egy színben tündöklő pillangót. Kiss Pista gyufáskatulyájában élven cserebogár várta hámbafogatását. Jóska pajtás édesgyökérrel kereskedett. Mindenkinek volt valami új szerzeménye, amit meg kellett nézni, megbírálni, miközben a meglepetés, a megkívánás s ki tudná miféle érzések izgalma futott át rajtunk. Aztán megreggeliztünk; az is ott esett jól a pajtások körében. Micsoda arany színű malépagácsákat kaptam én ott tepertős pogácsáért, köleshurkát lekváros tésztáért. Megkerültek a legízesebb csemegék: sulyom, csicsóka, aszalt alma, szilvaíz s mindennek koronája a sülttök. Barta Pista olyat hozott, amelynek cserepes a héja,

parázs, illatos a húsa. Ha három darabot hozott volna s nem egyet, megvehette volna az egész első-második osztályt cakkpakk! Így csak a komák kaptak egy-egy falatot, a többi elszontyolodva majszolta a közönséges zsírospiritost, tokatepertőt, miegymást. Viták is támadtak, keserű szúrós szólások, elszálltak nyomtalanul; a levegő nem őrizte meg őket, a szívekben viszont nem volt gyökerük.

Jó reg-gelt ki-vá-nok! — hangzott kórusban s már köztünk volt a tanító úr. A zaj azonban nem ült el, nem némultunk meg, nem osontunk lábujjhegyen helyünkre szájunkban a féligmegrágott falattal, minden szempár mosolyogva nézett reá, aztán tovább eddégeltünk, beszélgettünk, csorgattuk a vizet a csapos edényből. Ő pedig szétnézett közöttünk, néhány vidám szót gurított közénk, szüleinkről, otthonunkról kérdezősködött, aztán magunkra hagyott.

Tanítás közben is sokat vétettünk a szent és sérthetetlen fegyellem ellen. Számoláskor például olyan volt a tanterem mintha hetipiacra gyültünk volna. Adtunk, vettünk, alkudtunk, miközben jóízűen neveltünk a tárgyalás során felbukkanó tévedéseken, botlásokon. A számtan óra vége izgalmas verseny lett. Bár úgy tetszett, tetszésünk szerint számolunk, mindig oda érkeztünk, ahová vezetni akart.

Tanulás után csak annál ízesebb volt a játék. Olyan négyesfogatom volt, a püspöknek sem volt olyan és soha többet nem voltam olyan gazdag ebben az életben, mint akkor. Aranyá fényesített krajcár lapult a zsebemben kettő is. Mézeskalácsért sem adtam volna oda az órát, melynek utólréheteten előnye volt, hogy nem mozdult a mutatója, nem figyelmeztetett az idő múlására. Volt rózsaszínű üvegdarabom is, azon át meg éppen kiteljesedet a világ, szép volt, hibátlan, tökéletes, tündérmese.

A játéktól való eltiltásnak már az említésére is jó gyermekek lettünk, olyan egyenesen ültünk, mintha nyársat nyeltünk volna és teletorokkal karban harsogtuk az örök, de unalmas igazságot, hogy kétszer-kettő négy és háromszor-kettő hat.

Egyik koratavaszi napon történt, a második szünetben. Zsongott az iskola, mint a méhkas; bentmaradtunk; odakint esett az aprószemű, hideg tavaszi eső. Kovács Jóska meg Kádár Miska katonásdit játszottak. Jóska volt a káplár, Miska a szakasz. Hapták! — kiáltott Jóska. Miska kihúzta magát, szilárd testté merevedett, akár a burgundi répa. A káplár úr megállt előtte hibát keresett és talált

is. Feljebb az orral! — vezényelte. Miska tétovázott, mire a káplár úr pofon akarta ütni. Miska hátrakapta a fejét s úgy vágta az ablakba, hogy az csörömpölve hullott a földre. Nagy volt a megrökönyödés. Mi lesz?... ennek már a fele sem tréfa!... Ez már pénz! Elhalkult a zaj, mindenki a helyére ült. Szokatlan csendben vártuk a következőket.

A tanító úr végignézett rajtunk s mindjárt az elevenünkre tapintott: Mi baj? Mi történt? — kérdezte szigorúan. Elmondtuk. A két bűnös felveresedve dadogott, beismerte vétkét s várta a büntetést. Megfizetitek a kárt, — hangzott az ítélet. Te Jóska 20 krajcárt hozol, Miska 15-öt. Ma és holnap nem játszottok, leírjátok tiszter a szorzótáblát s az utolsó padba ültök! Fellélekztünk. Nem történt semmi borzasztóság.

Hátranéztem Miskára. Nagyon vakarta a fejét, egy kicsit pityergett is. Tízperckor is azt pityeregte: Mi lesz, ha megtudja az apja, hiszen ma reggel otthon lesodorta a táskájával a cserépkorsót a polcra, az is összetört, most meg az ablak is. Megnyúz idesapám — sirta el a kárt — kitekeri a nyakamat, ha megtudja.

Megelőztem a bajt. Délután hiába vártuk Miskát, nem jött. rásóránk volt. Három mondatot kellett írni a lóról, hármát az ekéről. A lóról megírtam, az ekéről sokmindent gondoltam, de nem tudtam, hogy kezdjem. Ekkor érkezett Miska az apjával. Az apa haragosan beszélt, komor szavakkal megállapította, hogy ilyen haszontalan, csapnivaló kölyök nincs több a világon, korsót tör, fára mászik, kerítést bont, ő hiába fenyíti. Most azért jött, hogy a tanító úr dolga rendre kaphatni, pálcát is hozott, tessék kipáholni 12-öt a fenekére, itt, mindjárt ő előtte, mert nagyon szeretné látni... s így tovább. Miska szörnyen meg volt ijedve, tán még a halálra is elkészült, reszketve várta a büntetést.

A tanító úr átvette a pálcát, csendes szavakkal beszélt az apával, megígérte, hogy elrendez mindent. De látni akarom a 12-öt! — kiabált idősb Kádár Mihály. Az az én dolgom, — mondta a tanító úr igen határozottan, — maga csak menjen haza a többi bizza rám. Ezt úgy mondta, hogy közben a pálcát is megsuhogtatta. Mihály érteni vélte a dolgot s füstölögve eltávozott.

No Miska, — mondta a tanító úr, — letérdepelsz a sarokba, tízperckor velem jössz!

Emlékszem, milyen izgalommal vártuk a tízpercet. Nem tudom mit irtam az ekéről, bizonyos azonban, hogy vakmerő állítások foglaltattak benne. Lassan teltek a hosszú percek, összeszedtük az irkákat, aztán a tanító úr kilépett az ajtón. Vele ment Miska, mi pedig omlottunk utána. A lakás előtt virágoskert húzódott, most üresen ásitott napfény után. A tanító úr bevitte Miskát a kertbe. Micsoda vessző ez? Orgona, — hüppögte Miska. Honnan tudod? A bokorról vágta édesapám, kettőt is vágott, de a másikat összetörte rajtam. Na látod Miska, mire visz a gondatlanság? Ez után ne ugrálj, ne rosszakodj, ne mássz fára, fogadj szó! Igéred? Igérte Miska, már hogyne ígérte volna, ámbar mintha az akác ígérné, hogy nem hajt többé töviset. Ezt a pálcát ideszúrom, mondta a tanító úr és leszúrta a kert szögletébe. Megígérted, hogy megjavulsz, szófogadó derék fiú leszel. Ez a pálcá itt lesz a szemed előtt figyelmeztetésül, ne feledd el róla, mert különben velem gyülik meg a bajod!

A vessző ott is maradt. Eleinte még-megnéztük, aztán megszoktuk, végül elfelejtkeztünk róla.

Egyszer, akácvirágzáskor Varga Böske bekiáltja közibénk: Megfokadt a Miska pálcája! A kerítéshez gyűltünk, onnan néztük, hogy a vessző valóban megindult, már apró levelei vannak. Nem értettük még akkor, mit hirdet, mit beszél az a vessző. Nem értettük még akkor, hogy életünk egyik legszebb szimbólumát: azt, hogy hogyan változik át a rideg könyörtelenség megbocsájtássá, a lélektelen számítás, hogy teljeseedik meg lélekkel a szeretet által. A szelid, megértő jóakarát diadala volt az a kizöldült vessző.

Azóta sok idő eltelt, másik iskolába kerültünk: az Élet nagy iskolájába. Új ösmereteket szereztünk; tandíjba odaadtuk legdrágább kincseinket, mert ez a tanítómester, a nagy Fukar mindent elszedett tőlünk amit a kis-iskolában tanultunk: a vidámságot, örömet, az őszinteséget, szeretetet, jóakaratot, helyette megtanított az önzésre, gyanakvásra, közömbösségre, megkóstoltata velünk a csalódások keserűségét, megláttatta szépség, az öröm hervatagságát s hogy milyen ritka madár a jóság. Megtanultuk, mert keményen csattogott rajtunk vesszeje.

Egyszer, 20-25 év múlva, ismét ott álltam a kert kerítése mellett. Ott jártam, nem tudtam elkerülni azt a helyet, ahol olyan igazán boldog voltam. Tavasz volt. A kerítésen belül virággal ékes orgonabokor ontotta illatát. Megálltam, nem tudtam tovább menni. Mit tagadjam: elfogódtam, egy kicsit sirtam is. Nem tudtam kivonni lelkemet a sugaras emlékek hatása alól, melyek most színben, illatban fürödve, a valóság elevenségével omlottak reám. Óh, mit adnék érte, ha még ott ülhetnék a padban az öreg tanítóm előtt s minden gondom annyi volna, hogy három mondatot írjak az ekéről...

KISS FERENC ref. tanító

LÓCI VERSET ÍR

Ünnep előtt volt. Kint a kertben
husvéti bárány bégetett,
most borult virágba az alma,
a barackfa már velkezett,

én meg épp versbe igyekeztem
fogni életet és halált,
mikor egyszerre nyílt az ajtó,
jött Lóci és élémbe állt

s megszólalt: — Apu, verset írtam!
— De hisz még nem tudsz írni, te!
— Nem is írtam, csak kigondoltam!
— No, halljuk. — Hát figyelj ide, —

szólt Lóci, azzal nekikezdett
s két sorban elmondta a verset:
»Az életet adja, adja,
egyszerre csak abbahagyja.«

Én nagyot néztem. — Ki? Kiről szól
a versed? Ennyi az egész?

— Hát az Istenről, az a címe!
magyarázta a gyerek, és:

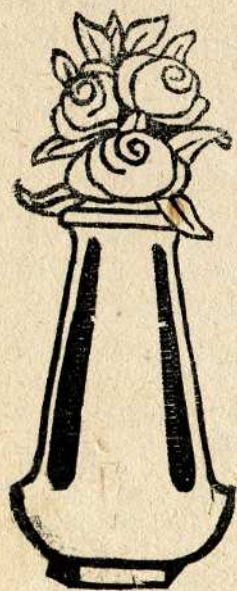
— Nem kéne még valami hozzá?
kérdeztem kíváncsian.

— Nem hát, — felelt ő — ez az élet,
ebben már minden benne van.

— Benne van, jól van, igazad van,
szép a vers, menj és játszd tovább!
Szinte ijedten csókoltam meg
Lóci haléves homlokát...

Ő elrohant... Kint ragyogott a
tavasz, a bárány bégetett
s én ellünődve ezt a verset
írtam le a magamé helyett.

SZABÓ LŐRINC

Kicsi cipő, nagy csizma

A legény a kertek alatti ösvényen igyekezett ki a falu mellett elhúzódó országútra. Szándékosan nem ment a falu közt. Mióta a katonságtól hazajött, szinte kerülte az embereket, csak egy fiatalasszonnyal szeretett volna találkozni, aki még lány volt, mikor őt elvitték, szíve majd meghasadt az elválás fájdalmában s mégis más-sal mondta el a holtomiglant, míg oda volt. Azzal is csak azért, hogy még egyszer a szemébe nézzen s valamit megmondjon a tekintetével. Aztán legyen boldog, már ha olyan lelkiismerettel boldog lehet. Aztán tőle járhat ezután a többi lány is le is, fel is, mert ő nem lesz többet bolondja senkinek s meg se házasodik ebben az életvilágban soha. Neki ezután csak annyi minden leány, mint a por, amit az a veszettül vágató gépkocsi ver fel az országúton, ami egy darabig gomolyog utána, aztán a szél ellebbenti valamerre s nem marad belőle semmi...

— Nem a macskát?! — hökken meg egy pillanatra... Hát nem éppen egy leány alakja válik ki az előtte kavargó porfelhőből?!...

Nagyhirtelen elhatározza, hogy ezen most rögtön kitölti bosszúságát, amit mostanában minden leány iránt érez. Mig a szomszéd faluig elérnek, okvetlenül síróba juttatja. Szaporábbra fogja hát a lépést, fogy is a távolság szinte szemmel láthatólag s a leány alakját hamarosan szemügyre veheti.

Igy ránézve, még csak lányocska. Járása, mozgása még szinte gyerekes. A csipőjét nem riszálja olyan bosszantóan, mint némely nagy leány, a karcsu dereka apró hullámokban hajlik jobbra-balra, ahogy a csendes víz gyűrűzik az apró kavics nyomán.

Már közeljárt hozzá, mikor a leányka visszanézett. Mosolygott, de mintha a mosolygásával félelmét akarta volna takargatni. Ettől a legénynek hamar lelohadt a bosszus kedve s mintha rossz szándékát is elfelejtette volna, szinte szeliden nézett a halványpiros leánykára.

— Jó napot hugocskám, — köszöntötte mosolyogva — ugyan hova igyekszel olyan szaporán, hogy az ember megizzad mire utóler?

A leányka fogadta a köszönését szeliden felelt a kérdésére:

— A városba, az édesapám csizmájáért. A mult héten szegődte, mára lesz kész, de édesapám nem mehet utána. Tudja, egy kicsit megkésétt a kaszálással, vasárnapra pedig erősen kell mert a régivel nem mehet már a templomba.

— No-né hugom, hát nem furcsa, — nevetett a legény — te az édesapád csizmájáért s én tudod-e mért megyek a városba?... Pont az édesanyám cipőjéért... Édesanyám rég szegődte, félek eddig el is adták, hogy nem ment utána, de azért megnézem.

— Jaj, ha véletlenül egy csizmadiához mennénk! — örvendezett a leányka — A maga édesanyját ki csinálja? Édesapám az övét az ókuláros Vargánál szegődte, a régi vár mellett.

— Édesanyám pont a fiatal Vargánál, de az valahol a Maros felé lakik.

Ugyis jó, mert a városig már nem félek s hazafelé megint lesz valahogy.

— Ha valami egyéb dolgod nincsen, velem hazafelé is eljöhetsz, mert az enyém csak annyi, hogy megyek s jövök.

— Én is csak úgy s aki előbb visszajő a vámhoz, megvárhatná a másikat.

— Né-né hugom, úgy látom erősen bízol bennem, hát legalább tudod-e, hogy hovavaló vagyok?

— Hát én hogyan, ugyanbiza?!

— Akkor mond meg, melyik faluból jössz, hogy egy annyit én is tudjak.

— Találja ki, — incselkedett a leányka.

A legény megnézte, aztán a szemét ugyancsak rajta felejtette s mikor látta, hogy a leányocskára csak mosolyog a zavarán, kicsin mult, hogy meg nem ölelte a kis peszleket, de már mégis türtőztette magát, nehogy megrebbentse a lassacskán lépre szálló madarcskát. Csendesesen felelt hát, szinte közönyösen:

— Igy, a ruhádról ítélve, nálunkvaló is lehetnél.

— Ugyan biza Imre bácsi, hát csakugyan nem ismer meg?!...

Én a Kis Kovács Mihály lánya vagyok s még valami messze sem lakunk egymástól.

— Te, hogy te volnál Boriska, az a szikra leányocskára?!

— Abbiza Boriska, de nem szikra s nem leányocskára... Tizenhétbe járok, elhiszi-e?

— Te, a tizenhétbe?! Nem én hugom, míg jobb karommal meg nem érzem, hogy csakugyan leány sorba cseperedtél.

Arra átölelte s a másik még nem is nagyon húzódozott. hisz csak természetes, hogy a legény az ölelésből tudja meg, leány-e már, vagy csak leányocskára.

A mezőkön sok nép mozgott mindenfelé. Akik látták, mosolyogtak, de ők tán a hangos nevetést se vették volna észre... Mentek-mendegéltek, hegyen-völgyön, kisebb-nagyobb falukon keresztül, beszélgetve, nevetgélve... Boriska egyre csak incselkedett, hogy őt Imre bácsi így el tudta felejtetni, míg a háborút szolgált. Imre

pedig mind sűrűbben nyult a lány derekához... Csuda-e, ha alig vették észre s már a városban is voltak?...

Hát még hazafelé... Mert Boriska csakugyan megvárta a legényt a vámnál s ismét együtt jöttek vígan nevetgélve, önfeledten s talán nem is tudták volna, hogy már hazafelé jöddögélnek, ha a Boriska vállán ott nem lóg az otromba nagy csizma s a legény karján a kicsi cipő.

Ejnye no, hisz azokat eddig meg is cserélhették volna... Meg biza, ha meggondolják, de Istenem, hol jár ilyenkor a fiatalok esze?...

— Né-né kis Boriska, azt a csizmát add ide már a maróba, hisz ez a kis cipő valamivel mégis könnyebb. Aztán ez az atyafi is aki éppen most ment el mellettünk, azt gondolhatta magában, hogy én a te cipődet viszem, te még az én csizmámmal bajlódol. Azért vigyorgott úgy a bajusza alatt.

Megcserélték s mintha még vigabban mentek volna. Haladtak is alkalmasan, mégis szépen alkonyodott mikor a falu végére értek. Imre megint az ösvényen, Boriska pedig a rendes úton akart hazamenni, lassan hát búcsuztak...

— Te leányka, — mondta Imre — szombat este elmennék hozzátok ha szívesen látnál...

Boriska megfelelt alkalmasan:

— Nálunk felé az a szokás, hogy a lányokhoz nem járhatnak a legények.

— Hát akkor a nagy leányhoz megyek, te csitri, te, de előbb csókolj meg, hadd lám, leányos-e már a csókod?...

Szabadkozott, húzódozott, de a csók elcsattant. Előbb csak egy az is úgy futólag, de a végén ki tudná, hány lett belőle?...

Mikor nagy szomorán mégis eiváltak, Imre fityörészve fordult le a kert alatti ösvényre, Boriska meg szemlesütve aprózta a lépést a nagy utcán s éppen mintha álomban járt volna. Otthon is csak arra tért magához, amikor az édesapja bazsalyogva megkérdezte, hogy azt a fityfiritty fehérnép topánkát kesztyűnek hozta-e, vagy mi a jöfélé csudának?!...

Balog Mártonnának is elállt a szívverése, mikor a rémitő nagy csizmát meglátta.

— Te fiam, te észnél vagy-e?! — csapta össze a kezét.

Imre is meghökken, csóválta a fejét, szégyenkezett mint a tettenkapott gyermek, nézte a nagy csizmát s nagykesőre felelte:

— Én nem tudom édesanyám, de elmegyek s megkérdezem Kovács Boriskától, a Kis Kovács Mihály leányától, mert ha eszem nélkül vagyok, csak ő vehette el, annyit tudok...

DONÁTH LÁSZLÓ,
ref. lelkész.

ÖRÖKÉLET

Amíg e világon
Lesz egy árva gyermek,
Akit szerető kar
Sohasem ölel meg:
Akit úgy terítnek
Hideg ravatalra,
Hogy édesanyját itt
Sohsem csókolhatta:

— Mindaddig hiszek egy boldogabb világba,
Egy felénk ragyogó örök mennyországba!

Amíg e világon
Lesznek nyomorultak,
Kik hordanak titkos
Tövis-koszorukat;
A kiknek ez éltet
Át kell mosolyogni,
De a boldogságról
Azt se tudják, hogy mi:

— Mindaddig hiszek egy fényesebb világba,
Egy felénk ragyogó örök mennyországba!

Amíg e világon
Úr lesz a gonoszság,
És az igazságot
Keresztfára vonják;
Míg egy farizeust
Valahol tapsolnak
S lesz kézmosó vizük
A Pilátusoknak:

— Mindaddig hiszek egy igazabb világba,
Egy felénk ragyogó örök mennyországba!

SZABOLCSKA MIHÁLY

Az Oradea-Neogyváradai Református Egyházkerület Egyházmegyéi és Egyházközségei.

Rövidítések: m = megye. ae = anyaegyházközség. p = posta.
t = táviróhivatal. vá = vasútállomás. Te = társegyház. Le =
leányegyház. Fe = fiókegyh. me = missziói egyház. lsz = lélekszám.

I.

Bánsági egyházmegye.

1. Mănăstur — Bégamonostor, ae Severin m, pt Bujor, lsz 210
2. Bunea Mică — Buryaszekszárd, ae Sererin m, pt Birchiş, vá Sávársik, lsz 182
3. Bodo — Bodófalva, ae Severin m, pt vá Balinţ, lsz 1024
Le Târgoveşti — Vásáros, lsz 284
Fe Balinţ — Bálinc, lsz 226
4. Ciavos — Csávos, ae Timiş-Torontal m, pt helyben, vá Keresztes-Torontal, lsz 120
5. Sfânta Elena — Dunaszentilona, ae Timiş m, posta és hajóállomás Moldova Veche, vá Baziaş, lsz 250
6. Dumbrava — Igazfalva, ae Severin m, pt Făget, vá Rachita, lsz 1200
7. Caransebeş — Karánsebes, ae Severin m, pt vá helyben, lsz 126
Fe Orşova — Orsova, lsz 124
8. Peregul Mic — Kispereg, ae Arad m, pt helyben, vá Pecica, lsz 1682
Le Peregul Mare — Nemetpereg, lsz 267
9. Clopodia — Klopódia, ae Timiş m, pt vá helyben, lsz 90
10. Fizeş — Krassófüzes, ae Caraş m, pt helyben, lsz 85
Fe Oraviţa — Oravica, lsz 89
Bocşaromâne, lsz 83
11. Lipova-Radna — Lippa-Radna, ae Timiş-Torontal m, pt Lipova, vá Radna és Lipova, lsz 322
12. Lugoj — Lugos, ae Severin m, pt vá helyben, lsz 1680
13. Nădlac — Nagylak, ae Arad m, pt helyben, vá Pecica, lsz 87
Fe Peclca — Pécska, lsz 122
14. Reşiţa — Resica, ae Caraş m, pt vá helyben, lsz 400
Fióke. Bocşa Montana — Bokszánbánya, lsz 103
15. Tipari — Szapáryfalva, ae Severin m, pt Costein, vá helyben, lsz 1322
16. Semeş — Szemeş, ae Arad m, pt helyben, vt Pecica, lsz 457
17. Sculia — Szigetfalva, ae Timiş m, pt helyben, vá Gatoia, lsz 376
Fe Gatoia — Gátalja, lsz 98
18. Timişoara — Temesvár, ae Timiş m, pt vá helyben, lsz 4488
19. Fratelia — Ujkisoda, ae Timiş m, vá Timişoara-Fratelia, lsz 406
20. Moşniţa Nouă — Ujmosnica, ae Timiş m, pt vá helyben, lsz 980
Le Ciarda-Roşie — Vöröscsárd, lsz 326
21. Uisenteş — Ujszentes, ae Timiş m, pt Timişoara II, vá Timişoara, lsz 675
22. Vălceni — Valkány, ae Timiş-Torontal m, pt vá helyben, lsz 192
Le Sănnicolaul Mare — Nagyszentmiklós, lsz 154
23. Tormac — Végvár, ae Timiş m, pt vá helyben, lsz 2353

II.

Bihari egyházmegye.

1. *Biharea* — *Bihar*, ae Bihar m, pt vá Biharea, lsz 2000
2. *Episcopia Bihar* — *Biharpüspöki*, ae Bihar m, pt vá helyben, lsz 3190
3. *Sântion* — *Biharszentjános*, ae Bihar m, pt vá Episcopia, lsz 1240
4. *Bors* — *Bors*, ae Bihar megye, pt vá Episcopia, lsz 1000
5. *Aleşd* — *Éleşd*, ae Bihar m, pt vá helyben, lsz 1126
6. *Fughiu* — *Fugyi*, ae Bihar m, pt vá Oşorheiu, lsz 625
7. *Oşorheiu* — *Fugyvásárhely*, ae Bihar m, pt vá helyben, lsz 1070
8. *Cetariu* — *Hegyközsatár*, ae Bihar m, pt Episcopia, vá Oradea, lsz 1056
9. *Căuaceu* — *Hegyközkovácsi*, ae Bihar m, pt vá Biharia, lsz 675
10. *Pateu* — *Hegyközpályi*, ae Bihar m, pt Episcopia, vá Oradea, lsz 746
11. *Săldăbagiu de Munte* — *Hegyközszáldobágy*, ae Bihar m, pt Episcopia, vá Oradea, lsz 823
12. *Uilacul de Munte* — *Hegyközüjlak*, ae Bihar megye, pt Episcopia-Bihar, vá Oradea, lsz 937
13. *Hodiş* — *Jakóhodos*, ae Bihar m, pt Sălărd, vá Tamaşeu, lsz 1022
14. *Sântăul Mic* — *Kisszántó*, ae Bihar m, pt vá Episcopia-Bihar, lsz 520
15. *Ineu* — *Kő östisjenő*, ae Bihar m, pt Tileagd, vá Săcădat, lsz 640
16. *Tileagd* — *Mezőtelegd*, ae Bihar m, pt vá helyben, lsz 1036
17. *Telechiu* — *Mezőtelki*, ae Bihar m, pt Urvind, vá helyben, lsz 539
18. *Căucuc nou* — *Nagykakucs*, ae Bihar m, pt Aleşd, vá Butan, lsz 305
19. *Santăul Mare* — *Nagyszántó*, ae Bihar m, pt vá Episcopia, lsz 520
20. *Oradea* — *Nagyvárad*, anyaegyház, Bihar m, pt vá helyben, lsz 18 000
- Fe Seleuş* — *Varadszőlős*, lsz 340
21. *Niuved* — *Nyüved*, ae Bihar m, pt helyben, vá Tamaşeu, lsz 387
- Le Chiud* — *Küggpuszta*, lsz 204

22. *Urvind* — *Örvénd*, ae Bihar m, pt vá Tileagd, lsz 809

23. *Tamaşeu* — *Paptamási*, ae Bihar m, pt vá helyben, lsz 1200

24. *Parhida* — *Pelbárthida*, ae Bihar m, pt Niuved, vá Tamaşeu, lsz 432

25. *Poşolaca* — *Pósalaka*, ae Bihar m, pt vá Tileagd, lsz 449

26. *Uilacul de Cris* — *Pusztajlak*, ae Bihar m, pt vá Tileagd, lsz 750

27. *Vadul Crişului* — *Rév*, ae Bihar m, pt vá Vadul-Crişului, lsz 803

28. *Sisterea* — *Siter*, ae Bihar megye, pt Sălărd, vá Biharea, lsz 1150

29. *Sălărd* — *Szalard*, ae Bihar megye, pt helyben, vá Biharea, lsz 2500

30. *Leş* — *Váradles*, ae Bihar m, pt vá helyben, lsz 300

Te Oradea Ioşia — *Váradösi*, lsz 2000

III.

Érmelléki egyházmegye.

1. *Albiş* — *Albis*, ae Bihar megye, pt helyben, vá Bolcaş, lsz 1043
2. *Cristur* — *Apátkeresztur*, ae Bihar m, pt Abramuş, vá Bolcaş, lsz 400
3. *Târguşor* — *Asszonyvására*, ae Bihar m, pt vá helyben, lsz 800
4. *Balc* — *Bályok*, ae Bihar m, pt vá helyben, lsz 1137
5. *Suplacul de Barcău* — *Berettyószéplak*, ae Bihar megye, pt vá helyben, lsz 1220
6. *Diosig în Bihar* — *Bihardiószeg*, ae Bihar m, pt vá helyben, lsz 4755
7. *Roşiori* — *Biharfélegyháza*, ae Bihar m, pt helyben, vá Deapoi, lsz 1035
8. *Vaida* — *Biharvajda*, ae Bihar m, pt Roşiori, vá Deapoi, lsz 652
9. *Ciocaia* — *Csokaly*, ae Bihar megye, pt helyben, vá Cadea, lsz 940
10. *Abram* — *Érábrány*, ae Bihar megye, pt vá helyben, lsz 359
11. *Adoni* — *Éradony*, ae Sălaj m, pt helyben, vá Valea lui Mihai, lsz 420
12. *Budustau* — *Érbogyoszló*, ae Bihar m, pt Albiş, vá Bolcaş, lsz 1025

IV.

Nagybányai egyházmegye.

1. *Adrian* — *Adorján*, ae Sătmar m, pt vá Livada, lsz 428
2. *Ferneziu* — *Alsófernezely*, misszió e, Sătmar m, pt Baia-Mare, lsz 287
3. *Amăţi* — *Amac*, ae Sătmar m, pt Sătmar, vá Amăţi, lsz 366
4. *Apa* — *Apa*, ae Sătmar megye, pt vá helyben, lsz 563
5. *Viile Apei* — *Apahegy*, misszió e, Sătmar m, lsz 275
6. *Medieşul Aurit* — *Avanyos-Meggyes*, ae Sătmar m, pt vá helyben, lsz 188
- Le Româneşti* — *Szatmárgöbed*, lsz 291
7. *Atea* — *Atya*, ae Sătmar m, pt Peleşul Mare, vá Sătmar, lsz 296
8. *Negreşti* — *Avasfelsőfalu*, misszió e, Sătmar m, lsz 141
9. *Oraşul Nou* — *Avasujváros*, ae Sătmar m, pt vá helyben, lsz 1623
10. *Botiz* — *Batiz*, ae Sătmar m, pt vá helyben, lsz 340
11. *Borcutului* — *Borpatak*, me Sătmar m, pt Baia Mare, lsz 162
12. *Boghîş* — *Csengerbagos*, ae Sătmar m, pt Doba, vá Moftinul Mare, lsz 619
13. *Dabolt* — *Dabole*, ae Sătmar m, pt vá Halmi, lsz 394
14. *Agriş* — *Egri*, ae Sătmar megye, pt vá Micula, lsz 290
15. *Ardud* — *Erdőd*, misszió e. Sătmar m, lsz 130
16. *Baia Sprie* — *Felsőbánya*, ae Sătmar m, pt vá helyben, lsz 402
17. *Halmeu* — *Halmi*, ae Sătmar m, pt vá helyben, lsz 750
18. *Hrip* — *Hirip*, ae Sătmar m, pt Viile Sătumare, vá Sătmar és Ciocaş, lsz 513
19. *Câmpulung la Tisa* — *Hosszúmező*, ae Maramureş m, pt vá helyben, lsz 1100
20. *Ioşib* — *Józsefháza*, ae Sătmar m, pt helyben, vá Mediaşa, lsz 322
21. *Martineşti* — *Kakszentmárton*, ae Sătmar m, pt vá Satu-Mare, lsz 300
22. *Babeşti* — *Kisbányony*, ae Sătmar m, pt vá Halmeu, lsz 388
13. *Cheşereu* — *Érkeserü*, ae Sălaj m, pt helyben, vá Valea lui Mihai, lsz 1346
- Le Şilindru* — *Érselind*, lsz 206
14. *Cubulcut* — *Érköbölkút*, ae Bihar m, pt vá Săcueni, lsz 1384
15. *Valea lui Mihai* — *Érmihályfalva*, ae Sălaj m, pt vá helyben, lsz 4720
16. *Olasig* — *Érolaszi*, ae Bihar m, pt vá Săcueni, lsz 640
17. *Simian* — *Érsemjén*, ae Sălaj m, pt vá helyben, lsz 1344
18. *Tarcea* — *Értarcsa*, ae Sălaj m, pt vá Valea lui Mihai, lsz 427
19. *Galospetru* — *Gálospetri*, ae Sălaj m, pt helyt, vá Valea lui Mihai, lsz 1020
20. *Sântimreu* — *Hegyközszentimre*, ae Bihar m, pt Sălărd, vá Diosig, lsz 1131
21. *Sănnicolaul de Munte* — *Hegyközszentmiklós*, ae Bihar m, pt helyben, vá Săcueni, lsz 1014
22. *Cadea* — *Kágya*, ae Bihar m, pt vá helyben, lsz 735
23. *Cherechiu* — *Kiskereki*, ae Bihar m, pt vá helyben, lsz 940
24. *Cheş* — *Magyarkéc*, ae Bihar m, pt vá Mărghita, lsz 680
25. *Mărghita* — *Margitta*, ae Bihar m, pt vá helyben, lsz 2600
26. *Mişca* — *Micske*, ae Bihar m, pt helyben, vá Abramuş, lsz 1075
27. *Otomani* — *Ottomány*, ae Sălaj m, pt helyben, vá Valea lui Mihai, lsz 944
28. *Pişcolt* — *Piskolt*, ae Sălaj m, pt helyben, vá Resighea, lsz 955
29. *Pocluşa de Barcău* — *Poklostelek*, ae Bihar m, pt helyben, vá Abramuş, lsz 496
30. *Sălăcea* — *Szalacs*, ae Sălaj m, pt helyben, vá Valea lui Mihai, lsz 1855
31. *Săcueni* — *Székelyhid*, ae Bihar m, pt vá helyben, lsz 3160
32. *Săniob* — *Szentjobb*, ae Bihar m, pt helyben, vá Săcueni vagy Diosig, lsz 330
33. *Tăuteu* — *Tóti*, ae Bihar m, pt helyben, vá Chiribiş, Mărghita, lsz 1237
34. *Abramuş* — *Vedresábrány*, ae Bihar m, pt vá helyben, lsz 210
- Le Petreu* — *Monospetri*, lsz 152

23. *Culciul Mic*—*Kiskoles*, ae Sätmar m, pt helyben, vá Satu-Mare, lsz 508
24. *Pelişor*—*Kispeleske*, ae Sätmar m, pt Bercu, vá Sätmar, lsz 342
Le *Peleşul*—*Nagypeleske*, lsz 124
25. *Hemetea Oraşului*—*Köszegremete*, ae Sätmar m, pt vá Oraşul Nou, lsz 766
26. *Lazuri*—*Lázári*, ae Sätmar m, pt vá Sätmar, lsz 414
27. *Si jhet*—*Máramossziget*, ae Maramureş m, pt vá helyben, lsz 1600
28. *Micula*—*Mikula*, ae Sätmar m, pt vá helyben, lsz 820
29. *Tăuţii Magheraus*—*Misztótfalu*, ae Sätmar m, pt helyben, vá Buşag, lsz 370
30. *Baia Mare*—*Nagybánya*, ae Sätmar m, pt vá helyben, lsz 3000
Le *Arduşat*—*Erdőszáda*, lsz 62
31. *Bocicolul Mare*—*Nagyboeskö* (misziói kör), ae Maramureş m, pt vá Sigheţ, lsz 170
Le *Viseul de sus*—*Felsővisó*, lsz 56
32. *Culciul Mare*—*Nagykoles*, ae Sätmar m, pt Culciul Mic, vá Sätmar, lsz 440
33. *Tarna-Mare*—*Nagyarna*, ae Sätmar m, pt vá Halmeu, lsz 137
34. *Ambud*—*Ombód*, ae Sätmar m, pt vá Sätmar, lsz 793
35. *Oar*—*Óvári*, ae Sätmar m, pt vá Sätmar, lsz 1015
36. *Potău*—*Patóháza*, ae Sätmar m, pt Mediaşul Aurit, vá Mediaşa, lsz 420
37. *Petin*—*Pettyén*, ae Sätmar m, pt vá Sätmar, lsz 330
Le *Pauleşti*—*Szatmárpálfalva*, lsz 228
38. *Dorolţ*—*Pusztadaróc*, ae Sätmar m, pt vá Sätmar, lsz 300
39. *Nişipeni*—*Sándorhomok*, ae Sätmar m, pt Sätmar, vá Micola vagy Sätmar, lsz 414
40. *Livada Noua*—*Sárközujlak*, *Sárköz*, társanyaegyház Sätmar m, pt vá helyben, lsz 676
41. *Dără*—*Szamosdara*, ae Sätmar m, pt vá Sätmar, lsz 638
42. *Doba*—*Szamosdob*, ae Sätmar m, pt helyben, vá Ghilvaci lsz 457
43. *Corod*—*Szamoskoród*, ae Sätmar m, pt Culciul Mic, vá Sätmar, lsz 336
Le *Apateu*—*Dobrácsapáti*, lsz 175

44. *Cărăşeu*—*Szamoskrassó*, ae Sätmar m, pt helyben, vá Sätmar, lsz 946
45. *Satu-Mare*—*Szatmár*, anyaegyház, Sätmar m, pt vá helyben, lsz 7180
46. *Vilele Satumare*—*Szatmárhegy*, ae Sätmar m, pt vá helyben, lsz 980
47. *Satumare Miuţiu*—*Szatmárnémeti*, ae Sätmar m, pt vá Sätmar, lsz 5000
48. *Odoreu*—*Szatmárudvari*, ae Sätmar m, pt vá helyben, lsz 302
Le *Berindan*—*Berend*, lsz 360
49. *Bercu*—*Szárazberek*, ae Sätmar m, pt vá Sätmar, lsz 476
50. *Seini*—*Szinérvóralja*, ae Sätmar m, pt vá helyben, lsz 702
51. *Tamaşeni*—*Tamásváralja*, ae Sätmar m, pt vá Halmeu, lsz 512
52. *Turulung*—*Turterebeş*, ae Sätmar m, pt vá Halmeu, lsz 248
53. *Vama*—*Vámfalva*, ae Sätmar m, pt helyben, vá Vama-Turului, lsz 827
54. *Vetiş*—*Vetés*, ae Sätmar m, pt vá Sätmar, lsz 630

V.

Nagykárolyi egyházmegye.

1. *Berea*—*Bere*, ae Sälaj megye, pt vá Sanislau, lsz 372
Te *Clumeşti*—*Csomaköz*, lsz 93
2. *Beroveni*—*Börveny*, ae Sälaj m, pt Carei, vá helyben, lsz 2834
3. *Dobra*—*Dobra*, ae Sälaj m, pt vá Supurul de jos, lsz 1520
4. *Domăneşti*—*Domahida*, ae Sälaj m, pt Moftinul Mic, vá helyben, lsz 510
5. *Dindeşti*—*Érdengeleg*, ae Sälaj m, pt helyben, vá Resighea, lsz 250
6. *Andrid*—*Érendred*, ae Sälaj m, pt helyben, vá Resighea, lsz 835
7. *Curtuluşeni*—*Érkörtvélyes*, ae Sälaj m, pt vá helyben, lsz 1739
8. *Ghenci*—*Gencs*, ae Sälaj m, pt vá Carei, lsz 998
9. *Ghirişa*—*Géres*, ae Sätmar m, pt helyben, vá Ardud, lsz 1053
10. *Irina*—*Irinny*, ae Sälaj megye, pt vá Sanisláu—*Resighea*, lsz 605

11. *Capleni*—*Kaplony*, ae Sälaj m, pt vá Carei, lsz 304
12. *Craidorolţ*—*Királydaróc*, ae Sätmar m, pt helyt, vá Moftinul-Mare, lsz 576
13. *Moftinul-Mic*—*Kismojtény*, ae Sälaj m, pt vá helyben, lsz 508
14. *Sânmielăuş*—*Krasznaszentmiklós*, ae Sälaj m, pt Carei, vá Moftinul-Mare, lsz 178
15. *Carei*—*Nagykároly*, ae Sälaj m, pt vá helyben, lsz 3111
16. *Sanisláu*—*Szaniszló*, ae Sälaj m, pt vá helyben, lsz 542

VI.

Nagyszalontai egyházmegye.

1. *Ant*—*Ant*, ae Bihar m, pt vá Tamásda, lsz 946
2. *Arad*—*Arad*, anyaegyház, Arad m, pt vá helyben, lsz 5564
3. *Adea*—*Agya*, ae Arad m, pt Chişineu Criş, vá Crişul alb, lsz 1400
4. *Arpaşel*—*Árpád*, ae Bihar megye, pt helyben, vá Decebal, lsz 1400
5. *Beiuş*—*Belényes*, ae, Bihar m, pt vá helyben, lsz 766
Le *Negru*—*Kisnyégerfalva*, lsz 296
6. *Şoncoiuş*—*Belényessonkolyos*, ae Bihar m, pt Finiş, vá helyben, lsz 375
Le *Ioaniş*—*Körösjánosfalva*, lsz 280
7. *Uileac de Beiuş*—*Belényesujlak*, ae Bihar m, pt vá helyben, lsz 854
8. *Zerindul Mic*—*Bélzerind*, ae Arad m, pt Vánători, vá Zerind, lsz 609
9. *Iaeu*—*Borosjenő*, ae Arad m, pt vá helyben, lsz 120
Le *Beliu*—*Bél*, lsz 40
Le *Şilindia*—*Selénd*, lsz 39
10. *Sebiş*—*Borossebes*, ae Arad m, pt vá helyben, lsz 259
11. *Cermeiu*—*Csermő*, ae Arad m, pt vá helyben, lsz 336
12. *Ghiarac*—*Erdőgyarak*, ae Bihar m, pt helyben, vá Glad, lsz 1413
13. *Chişeneu Criş*—*Erdőhegy-Kisjenő*, ae Arad m, pt vá helyben, lsz 1558
Le *Szinte*, *Szapárliget*, *Varsándpél*, lsz 296
14. *Iarmata neagră*—*Feketeagyarmat*, ae Arad m, pt vá Zerind, lsz 1620
15. *Tăut*—*Feketetót*, ae Bihar m, pt vá helybe n, lsz 260
16. *Ginta*—*Gyanta*, ae Bihar m, pt vá helyben, lsz 1100
Le *Cheşea-Kisháza* és *Suplac*—*Tenkészéplak*, lsz 204
17. *Ghioroc*—*Gyórok*, ae Arad m, pt vá helyben, lsz 300
18. *Târcaia*—*Köröstárkány*, ae Bihar m, pt Beiuş, vá helyben, lsz 1300
19. *Ceica*—*Magyarcséke*, ae Bihar m, pt vá helyben, lsz 150
20. *Remetea*—*Magyarremete*, ae Bihar m, pt helyben, vá Beiuş, lsz 644
21. *Boiu*—*Mezőbajj*, ae Bihar megye, pt vá Ciomeghiu, lsz 1122
22. *Salonta*—*Nagyszalonta*, ae Bihar m, pt vá helyben, lsz 11248
23. *Zerind*—*Nagyzerind*, ae Arad m, pt vá helyben, lsz 2175
24. *Pâncota*—*Pankota*, ae Arad m, pt vá helyben, lsz 330
Le *Şiria*—*Világos*, lsz 47
25. *Sânleani*—*Szentlényfalva*, anyae. Arad m, pt Arad 2, vá Arad, lsz 292
26. *Tămaşda*—*Tamáshida*, ae Bihar m, pt vá helyben, lsz 601
27. *Tinca*—*Tenke*, ae Bihar megye, pt vá helyben, lsz 1670
28. *Vánători*—*Vadász*, ae Arad m, pt helyben, vá Zerindul, lsz 1256
Le *Satal nou*—*Simonyfalva*, lsz 198
29. *Finiş*—*Várasfenes*, ae Bihar megye, pt helyben, vá Coşbuc, lsz 1223

Az állatok betegségre való szavatosság.

Az eladó jótállani köteles:

Teheneknél:	Napig	Sertésekénél:	Napig
Francia kórságért	50	Borsóka-kórért	8
Lovaknál:			
Taknyosságért	15	Bőrféregért	30
Kehességért	15	Havi vakságért	30
Csökönyösségért	30	Fekete hályogért	30
Buta-csiráért	30	Rozsféregért	30
Juhoknál:			
Himlőért	8	Férges tüdőnyavalyáért	60
Rühért	8	Mételey és májrohadásért	60

A háziállatok vemhességi ideje vagy ellési naptár:

	A vemhesség középtartama	A vemhesség tart	
		legkevesebb	legfeljebb
Lovak	340 napig	330 napig	419 napig
Tehenek	285 "	240 "	321 "
Juhok és kecskék	154 "	146 "	158 "
Disznók	120 "	109 "	133 "

A vemhesség kezdete	A vemhesség vége			
	lovaknál	teheneknél	juh és kecskénél	disznóknál
január 1	december 6	október 12	június 3	április 30
" 16	" 21	" 27	" 18	május 15
február 2	január 7	november 13	július 5	június 1
" 15	" 20	" 26	" 18	" 14
március 1	február 3	december 10	augusztus 1	" 28
" 17	" 19	" 26	" 17	július 14
április 1	március 6	január 10	szeptember 1	" 29
" 16	" 21	február 25	október 16	augusztus 15
május 1	április 5	február 9	" 1	" 28
" 16	" 20	" 24	" 16	szeptember 12
június 1	május 6	március 12	november 1	" 23
" 15	" 20	" 26	" 15	október 12
július 1	június 5	április 11	december 1	" 28
" 15	" 19	" 25	" 15	november 11
augusztus 1	július 6	május 12	január 1	" 23
" 17	" 22	" 28	február 17	december 14
szeptember 1	augusztus 6	június 12	február 1	" 29
" 16	" 21	" 27	" 16	január 13
október 1	szeptember 5	július 12	március 3	" 28
" 10	" 14	" 21	" 12	február 6
" 21	" 25	augusztus 1	" 24	" 18
november 1	október 6	" 12	április 5	" 28
" 15	" 20	" 26	" 17	március 14
december 3	november 7	szeptember 3	május 5	április 1
" 15	" 19	" 25	" 17	" 15
" 30	december 4	október 10	június 1	" 28

A költés tart a tyukoknál 19–24 napig, rendszeren 21 napig; a pulykáknál 26–29 napig; ludaknál 28–33 napig; récéknél (kacsáknál) 28–32 napig és galamboknál 17–19 napig

M é r t é k e k.

Hosszmértékek.

1 méter = 10 dm = 100 cm = 1000 mm.
1 kilométer = 10 hektométer = 1000 méter.

Terülmértékek.

1 méter² = 10,000 cm² = 1,000,000 mm²
1 hektár = 100 ar = 10,000 m² = 1,7377 kat. hold
1 kilométer² = 100 hektár = 1,000,000 m²

Ürmértékek.

1 liter = 10 deciliter
1 kiloliter = 10 hektoliter = 1000 liter.

Köbmértékek.

1 méter³ = 1000 dm³ = 1,000,000 cm³
1 dm³ = 1000 cm³ = 1 tonna = 10 q = 1000 kg
1 cm³ = 1000 mm³

Súlymértékek.

A legfontosabb régi és idegen mértékek.
Hosszmértékek.

1 bécsi öl = 6 láb = 1,826 méter
1 bécsi láb = 12 hüvelyk = 0,3161 méter
1 magyar mérföld = 8,3636 kilométer
1 földrajzi mérföld = 7,4234 km
1 osztrák mérföld = 4,00 öl = 7,5559 km
1 lengyel mérföld = 1,832–1,855 km (országokonkint változó)
1 angol yard = 3 láb = 0,9144 méter
1 angol láb (foot) = 12 hüvelyk (inch) = 0,3048 méter
1 francia lieue (mérték) = 4,4519 kilométer
1 orosz verszl = 1,0668 arin = 1,0668 kilométer
1 orosz arsin = 0,7122 méter

Terülmértékek.

1 földrajzi négyzetmérföld = 55,086 km²
1 öl = 36 láb = 3,97 méter²
1 láb = 14 hüvelyk = 0,099 méter²

Köbmértékek és ürmértékek.

1 magyar hold = 1200 öl² = 0,4316 hektár = 4316 m²
1 kataszteri hold = 1600 öl² = 0,57546 hektár = 5755 m²
1 angol négyzetmérföld = 640 acre = 259 kilométer²
1 acre = 4046 méter²
1 orosz négyzetverszl = 1,138 kilométer²
1 orosz deszjalin = 1,0925 hektár

Súlymértékek.

1 pézsonyi mérő = 62,530 liter
1 pesti mérő = 93,8 liter
1 erdélyi véka = 0,231 hektoliter
1 angol regisztertonna = 2,83 köbméter
1 angol hajótonna = 1,19 köbméter
1 angol imperial Quarter = 8 bushel = 290,9 liter
1 angol bushel = 8 gallon = 36,35 liter
1 angol barrel = 163,645 liter
1 amerikai bushel = 35,237 liter
1 amerikai gallon = 3,785 liter
1 orosz esetvert = 209,9 liter

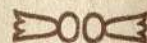
A méhészet dióhéjban.

A méhekre, a méhcsaládokra, valamint a méhészet körébe tartozó fontosabb tudnivalók táblázatos kimutatása.

A méh (<i>Apis mellifica</i> L.)							
fejlépésének ideje		rendszerintani állása			neme		
A földképződés III. korsz. volt, mikor is az ember fellépett s amikor virágos növények elkezdtek		A gerinctelenek rovar oszt. A teljesen átalakulók részarányos testűek, háriyas szárnyuak, izell lábuaak, fullánkosaak, társaságban élők és virágkedvelők csoportjába tartozik			Nőneműek: anya, dolgozó, himneműek: here		
A méhek							
neme és élettartama	fejlődési ideje			testük		nyelvük hossza	
	pete	átca	báb	hossza	sulya		
anya	3-5 év	3	6	7	16-18 mm	0.16-21 gr.	4- mm
dolgozó	1-9 hó	3	7	11	11-13 "	0.11-13 "	6.2-5 "
here	1-5 hó	3	6	15	13-15 "	0.20-24 "	4- "
Az anya petezésének folyamata egész életén át							
hónap	naponta	havi átlag		hónap	naponta	havi átlag	1 év átl.
Január	100-150	1.000-1.500		Junius	1800-2900	90.000-140.000	300.000
Február	150-250	3.000-9.000		Julius	2900-1800	90.000-40.000	
Március	150-500	9.000-11.000		Aug.	1800-1000	40.000-11.000	egy éle-
Április	500-1300	11.000-40.000		Szept.	1000-500	11.000-9.000	ten át
Május	1300-1800	40.000-90.000		Októb.	500-200	9.000- --	1.000.000
Egy középérésű méhcsalád 1 évi átlagos gyűjtése és fogyasztása havonként							
hónap	gyűjt	fogyaszt	hónap	gyűjt	fogyaszt		
Január	-- gr.	300 gr.	Julius	8.000 gr.	3.000 gr.		
Február	-- "	840 "	Augusztus	4.000 "	1.400 "		
Március	1.000 "	1.200 "	Szeptember	1.500 "	1.200 "		
Április	4.000 "	1.400 "	Október	--	700 "		
Május	5.000 "	2.800 "	November	--	400 "		
Junius	12.000 "	2.000 "	December	--	300 "		
Hőmérsékleti adatok C°-ban							
A fészkek melegsége		A méh					
félen	nyáron	legszorgalmasabb	nem dolgozik	megdermed			
24-26	23-32	22-25	alul 12-35 fölött	7-8			
A fiasítás meghűl 18°: elhal 15°: él 18-tól 35-ig.							
A méhekkal lehet dolgozni 11-12° melegben is még.							
A viasz meglágyul 30°-nál, megolvad 63°-nál							
A sejtisége 1 cm²-nyi lép mindkét oldalán és méretei							
heresejt	477	széles	7.40 mm	mély	13.5 mm		
dolgozósejt	834		5.40 mm		11. mm		

Tartalomjegyzék.

Családi krónika	Oldal
A naptári év 12 hónapja bibliaolvasó vezérfonallal	2-25
Csillagászati tudnivalók	26
Névnapok betűsoros jegyzéke	27
A Református Keresztyén Ember Legfőbb Vigasztalása	29
Újévre	30
Isten terveinek szolgálatában	31
Századok mesgyéjén	33
Lelkünk (vers)	36
A fejedelemasszony abrosza	37
Egyházkerületünk középiskolái	41
Levél árváinkhoz (vers)	45
Amíg az árvából Krisztus pártfogoltja lesz	46
A mi mindennapi kenyerünket add meg	48
Daloló éhség	53
Ima (vers)	56
Nagyanyó	57
A bermudai protestánsok éneke	62
A pálcá	64
Lóci verset ír (vers)	68
Kicsi cipő, nagy csizma	69
Örökélet (vers)	72
A Nagyvárad Református Egyházkerület Egyházmegyei és Egyházközségei	73
Mértékek	78
Az állatok betegségére való szavatosság	79
A méhészet dióhéjban	80

**BÉRES ÉS
RADVÁNYI
KÖNYVNYOMDÁJA**

**ORADEA = NAGYVÁRAD
KOSSUTH LAJOS-UTCA 3. SZÁM**

**Készít: műveket és folyóiratokat,
hivatalos-, kereskedelmi- és rek-
lám nyomtatványokat, esküvői- és
mulatsági meghívókat, műsorokat
stb. a legmodernebb kivitelben.**